

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет

ЖУКОВСЬКА ВІКТОРІЯ ВІКТОРІВНА

УДК 811.111:81'246.3:81'336.5(043.5)

**КОГНІТИВНО-КВАНТИТАТИВНЕ ПРОФІЛЮВАННЯ
АБСОЛЮТНИХ КОНСТРУКЦІЙ
У БРИТАНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ КОРПУСІ**

10.02.04 – германські мови
10.02.21 – структурна, прикладна і математична лінгвістика

РЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора філологічних наук

Київ – 2025

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Київському національному лінгвістичному університеті,
Міністерство освіти і науки України

Офіційні опоненти:

доктор філологічних наук, професор
Карпіловська Євгенія Анатоліївна,
Інститут української мови НАН України,
завідувач відділу лексикології, лексикографії
та структурно-математичної лінгвістики

доктор філологічних наук, професор
Махачашвілі Русудан Кирилевна,
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка,
кафедра германської філології,
завідувач кафедри

доктор філологічних наук, професор
Шкворченко Наталія Миколаївна,
Міжнародний гуманітарний університет,
кафедра романо-германської філології та
методики викладання іноземних мов,
завідувач кафедри

Науковий консультант:

доктор філологічних наук, професор
Шутова Марія Олександрівна,
Київський національний
лінгвістичний університет,
кафедра германської філології,
завідувач кафедри

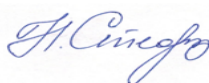
Захист відбудеться “16” січня 2025 р. об 11:00 годині на засіданні спеціалізованої
вченої ради Д 26.852.55 Київського національного лінгвістичного університету за
адресою: 03680, МСП, Київ-150, вул. Велика Васильківська, 73.

З дисертацією можна ознайомитися в науковій бібліотеці Київського
національного лінгвістичного університету за адресою: 03150, Київ, вул. Велика
Васильківська, 73.

Реферат розісланий

“13” грудня 2024 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Наталія СТЕФАНОВА

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Дисертація присвячена дослідженню когнітивно-квантитативного профілювання *абсолютних конструкцій* у Британському національному корпусі, у результаті якого уперше в германістиці й корпусній лінгвістиці побудовано мультипараметричну частотно-ієрархічну мережу *абсолютних конструкцій* сучасної англійської мови, вузли якої репрезентують ментальну граматику її носіїв, а морфосинтаксичні конструкції рівня клаузи – когнітивні механізми відображення дійсності.

Вивчення складних реченневих утворень та їхніх компонентів перебуває на вістрі уваги сучасних граматичних студій з огляду на вагомі зрушення, що відбуваються в мовознавстві під впливом новітніх теоретичних моделей, зокрема когнітивної лінгвістики (О. Бондаренко, С. Жаботинська, Р. Ленекер, В. Крофт, А. Круз, С. Потапенко, Л. Янда), фреймової семантики (П. Бейкер, Г. Боас, А. Вілліх, М. Петрук, Ч. Філлмор), лінгвосинергетики (Т. Домброван, Н. Філоненко), генеративної лінгвістики (Г. Зінченко, С. Накагава, М. Полховська, Н. Хомський), корпусної лінгвістики (Т. Анохіна, Н. Дарчук, Ст. Гріс, А. Корольова, Т. МакЕнері, В. Широков) та граматики конструкцій (Г. Ситар, А. Голдберг, Л. Мікаеліс, М. Хілперт, Т. Хоффманн). Однією з **актуальних** проблем сучасного граматичного вчення, яка потребує переосмислення з позицій новітніх теорій мови, є дослідження складних нефінітних і недієслівних синтаксичних побудов, таких як *абсолютні конструкції*, на зразок: [*heart thumping*]; [*without government prodding*]; [*what with my three sons being away in the Army*]; [*with thick spectacles perched at the very end of his nose*]; [*despite desperate attempts to revive her*]; [*with no re-election to contemplate*]; [*hands in pockets*]; [*eyes wide*]; [*with the glasses on*].

Означені синтаксичні одиниці демонструють низку відносно ідіосинкратичних властивостей і займають окрему нішу в системі синтаксичних одиниць англійської мови. Попри різноаспектність попередніх студій, здійснених у річищі традиційної граматики (С. Грінбаум, Р. Квірк, Дж. Ліч, Дж. Свартвік, Г. Стамп), генеративної граматики (Д. Брітайн, С. Накагава, Г. Рімсдейк, С. Фелзер), корпуснобазованої лінгвістики (П. Петре, Н. ван деПол), системно-функціональної граматики (Дж. Ву, К. Хе, Б. Янг), конструкційної граматики (Е. Бендер, Дж. Гуерра, С. Ріеман), лінгвотипології (М.Г. Хафф, Г. Хасселгард), перекладацьких студій (Ю. Давидюк, Н. Тодорова) та сегментарної репрезентації дискурсу (Н. Ашер, А. Ласкарідес), лінгвістична багатогранність *абсолютних конструкцій* ставить низку питань, які досі не отримали остаточного вирішення. Зокрема, відкритим залишається питання про співвідношення цих синтаксичних утворень із когнітивними структурами та когнітивними механізмами, що лежать у їх основі. Крім того, більшість досліджень зосереджувалася на якісних, а не кількісних характеристиках *абсолютних конструкцій*, залишаючи прогалину в квантитативно-корпусному вивченні специфіки їхньої мовної поведінки на основі значного масиву природномовних даних та з використанням комп'ютерно-статистичних інструментів. Особливої уваги потребує з'ясування причин підвищення продуктивності та встановлення чинників, що детермінують розширення діапазону морфосинтаксичних, семантичних і функційних ознак аналізованих конструкцій у сучасній англійській мові. Вважаємо, що зазначені невирішені питання можна прояснити шляхом залучення категорійно-поняттєвого апарату й аналітико-дослідницьких процедур розробленої в дисертаційному дослідженні моделі *когнітивно-квантитативної граматики конструкцій*.

Підвищений попит на диджиталізовані лінгвістичні ресурси й багатофункціональні комп'ютерні програми для відбору, збереження та статистичної обробки мовних даних спричинив парадигмальний зсув у бік емпірично орієнтованих лінгвокогнітивних досліджень. Це гіперактуалізувало потребу в трансекторному вивченні мовних феноменів і стимулювало розвідки, що базуються на *триангуляції*, тобто на застосуванні принципів і методів двох або більше різних дослідницьких напрямів, зокрема квалітативного та квантитативного (П. Бейкер, Дж. Егберт, Б. Кортман, Л. Янда), для дослідження того самого мовного явища (Ф. Крецшмар, С. Фьолкел). Результатом світоглядних і методологічних зламів у лінгвістиці стало формування й становлення *когнітивно-квантитативного неонапряму*, який швидко здобуває провідний статус у новітніх граматичних студіях (Б. Кортман, П. Кросвейт, С. Нінграм, М. Швайнбергер). На засадах цього неонапряму сформувалася нова дослідницька модель, котра в презентованому дослідженні отримує назву *когнітивно-квантитативна граматики конструкцій*.

Когнітивно-квантитативна граматики конструкцій (ККГК) ґрунтується на триангуляції теоретико-методологічних принципів й аналітико-дослідницького інструментарію провідних напрямів сучасного мовознавства:

1) когнітивно-семіотичних студій: *когнітивної лінгвістики* (А. Вежбицька, С. Жаботинська, С. Потапенко), *когнітивної граматики* (Р. Ленекер, В. Крофт, А. Круз, Л. Янда), *граматики конструкцій* (Ф. Вассершайд, А. Голдберг, Г. Діссель, Г. Ситар, Ч. Філмор, М. Фрід), *узувально-базованої теорії мови* (Дж. Байбі, М. Барлоу, Н. Елліс, С. Кеммер, М. Томасело), а також *фреймової семантики* (С.Ф. Бейкер, Ч. Філмор, Г. Боас, Р. Лі-Голдман, А. Вілліх), які концептуалізують мову як емерджентну, динамічну систему знаків, що складається із гнучких структур і рухомих обмежень, котрі формуються загальними когнітивними механізмами комунікації, пам'яті й обробки інформації;

2) квантитативно-корпусних досліджень: *квантитативної лінгвістики* (С. Бук, Б. Вінтер, Н. Дарчук, В. Левицький, В. Перебийніс, Л. Янда), *корпусної лінгвістики* (Т. Анохіна, П. Бейкер, О. Демська-Кульчицька, А. Корольова, Т. МакЕнері, М. Шведова, А. Штефанович), *квантитативно-корпусної лінгвістики* (В. Брезіна, Г. Дезагульє, Ст. Гріс), *автоматичного опрацювання мовлення* (Н. Дарчук, Є. Карпіловська, В. Широков) та *експериментальної лінгвістики* (Д. Глін, К. Фішер), що, обстоюючи принцип лінгвістичного емпіризму (А. Арпе, Й. Ярвіківі), виявлюються в побудові структурно-ймовірнісної моделі функціонування мови із застосуванням лінгвістичних корпусів як джерела релевантних мовних даних, обов'язковим використанням складних квантитативних методів аналізу та залученням спеціалізованих комп'ютерних програм статистичного опрацювання великих масивів природномовних даних.

На засадах триангуляційного підходу запропонована дослідницька модель дозволила здійснити когнітивно-семіотичний і квантитативно-корпусний аналіз *абсолютних конструкцій* як складних когнітивно-семіотичних одиниць у взаємодії параметрів форми й значення, а також змоделювати багатовимірну таксономічно-концептуальну мережу аналізованих *конструкцій* у сучасній англійській мові на основі даних Британського національного корпусу. Об'єктивність і достовірність результатів аналізу забезпечується впровадженням нового дослідницького напрямку *когнітивно-квантитативного профілювання*, що ґрунтується на комп'ютеризованій процедурі *лінгвоквантитативно-корпусної параметризації профілю конструкцій*.

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження визначається її спрямованістю на теоретичне переосмислення положень конструкційної граматики, пов'язаних із дискусійністю питання про розкриття співвідношення морфосинтаксичної будови таких одиниць її вивчення, як *абсолютні конструкції* з когнітивними механізмами, що зумовлюють взаємозв'язок між планом їх змісту і планом вираження. Необхідність когнітивно-квантитативного дослідження механізмів профілювання *абсолютних конструкцій* у ресурсах Британського національного корпусу пояснюється стрімким розширенням діапазону морфосинтаксичних, семантичних та функційних ознак *абсолютних конструкцій* у сучасній англійській мові, які потребують параметризації їх профілів із залученням квантитативно-корпусного інструментарію. Обраний вектор дослідження сприятиме виявленню мовних і позамовних факторів, які вплинули на підвищену продуктивність *абсолютних конструкцій* та визначення їх місця в загальному ментальному конструктиві носіїв англійської мови.

Зв'язок дисертації із науковими програмами, планами, темами. Дисертацію у вигляді рукопису виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідницьких робіт кафедри германської і фіно-угорської філології Київського національного лінгвістичного університету “Комунікативно-когнітивний та соціокультурний аспекти функціонування системи мовних одиниць германських і фіно-угорських мов у синхронії та діахронії” (номер державної реєстрації 0118U003392), а також у межах наукової теми “Діахронні та синхронні студії германських та інших мов світу” (номер державної реєстрації 0123U102396) кафедри германської філології Київського національного лінгвістичного університету. Тему дисертації затверджено Вченою радою Київського національного лінгвістичного університету 23.12.2019 року (протокол № 9); уточнено Вченою радою Київського національного лінгвістичного університету 30.05.2024 року (протокол № 19).

Метою дисертаційної роботи є здійснення когнітивно-квантитативного профілювання сутнісних лінгвальних ознак англійських *абсолютних конструкцій* на основі даних Британського національного корпусу.

Поставлена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

- окреслити процес становлення й розвитку *абсолютних конструкцій* в англійській мові та здійснити критичний огляд наявних досліджень розглядуваних синтаксичних одиниць у граматичних розвідках періодів традиційного мовознавства й сучасної лінгвістики;

- систематизувати теоретико-методологічні засади й аналітико-дослідницькі принципи запропонованої тріангуляційної когнітивно-семіотичної та квантитативно-корпусної дослідницької моделі – *когнітивно-квантитативної граматики конструкцій*;

- надати витлумачення основним поняттям і термінам категорійно-поняттєвого апарату *когнітивно-квантитативної граматики конструкцій* та сформулювати власне визначення терміна “*конструкція*” як спеціального терміна розпрацьованої дослідницької моделі;

- обґрунтувати введення до наукового обігу когнітивно-конструкційних граматичних студій термінів *мультипараметричне профілювання конструкцій*; *лінгвоквантитативно-корпусна параметризація профілю конструкцій*; *лінгвальний параметр (фактор / значення фактора) конструкцій*; *мультипараметричний лінгвальний профіль конструкцій*; *мультипараметрична лінгвоквантитативна протомодель*; *таксономічно-концептуальна мережа конструкцій*;

– надати витлумачення *абсолютних конструкцій* в інтерпретації *когнітивно-квантитативної граматики конструкцій*;

– розробити теоретико-методологійний інструментарій дослідження й окреслити етапи впровадження комплексної методики когнітивно-квантитативного профілювання, заснованої на комп'ютеризованій процедурі *лінгвоквантитативно-корпусної параметризації профілю конструкцій*;

– здійснити *лінгвоквантитативно-корпусну параметризацію* ознак плану вираження (морфосинтаксичних, реляційних, референційних, синтактико-функційних, позиційних і дистрибутивних) та плану змісту (колострукційно-колексемних і концептуально-семантичних) *абсолютних конструкцій* у Британському національному корпусі;

– установити прототипові ознаки плану вираження та плану змісту вузлів мережі *абсолютних конструкцій* і побудувати *мультипараметричну лінгвоквантитативну протомодель* мережі у форматі частотної ієрархії факторів / значень факторів у межах операціоналізованих лінгвальних параметрів;

– виконати когнітивно-квантитативне моделювання таксономічно-концептуальної мережі англійських *абсолютних конструкцій* та експлікувати вертикальні й горизонтальні зв'язки між вузлами конструкційної мережі в таксономічному та концептуальному планах;

– розробити систему нотаційного запису для комплексної репрезентації лінгвальних властивостей *абсолютних конструкцій*.

Об'єкт дослідження – *абсолютні конструкції* в Британському національному корпусі.

Предмет дослідження визначають принципи когнітивно-квантитативного мультипараметричного профілювання лінгвальних ознак і моделювання таксономічно-концептуальної мережі англійських *абсолютних конструкцій*.

Методи дослідження. На основі комплексного когнітивно-квантитативно-корпусного підходу до аналізу об'єкта наукової праці, що ґрунтується на науково-філософських засадах сучасної гетерархічної парадигми знань (Є. Філіповіч, Р. Фокс) та провідних принципах методологічного плюралізму (Ш. Доу, П. Перез-Паредес, Т. Керрі), тріангуляції (Дж. Егберт, П. Бейкер) й емпіризму (А. Арппе, Дж. Йєрвіківі); когнітивно-квантитативної парадигми, базованої на принципах фреймової репрезентації (Ч. Філлмор) й концептуальної складності (Дж. Роденбург); системно-структурної лінгвістичної парадигми й корпусної лінгвістики (принципи корпусо-орієнтованого, корпусо-базованого та корпусо-керованого вивчення мовних одиниць) (Г. Дезагульє, Е. Тогніні-Бонеллі, С. Уолліс) у роботі застосовано комплекс ефективних методів, методик і прийомів дослідження, основними з яких є:

– *метод фреймового профілювання* в корпусно-лексикографічній інтерпретації FrameNet – для моделювання концептуальної структури предикатного конституента [Pred_{NF/NV}] у поєднанні з *методом когнітивно-семантичного моделювання* – для конструювання багатовимірної мережі *абсолютних конструкцій* як ментального утворення таксономічно-концептуального формату;

– *метод конструкційного моделювання* – для репрезентації різних рівнів мовної організації, відношень наслідування та конструкційних обмежень *вузлів* мережі *абсолютних конструкцій* у рамково-дужковій системі формалізованого запису;

– *компонентний аналіз* – для фіксації семних складників у значеннях колексем предикатного конституента [$\text{Pred}_{\text{NF/NV}}$]; *валентний аналіз* разом із *дистрибутивним* – для визначення дистрибутивних властивостей предиката [$\text{Pred}_{\text{NF/NV}}$] *абсолютних конструкцій*;

– *метод корпусного аналізу*, що включає: 1) процедуру *автоматизованої вибірки* за допомогою корпусного менеджера – для ідентифікації типів *абсолютних конструкцій* в аугменторній та предикатній специфікаціях у корпусі БНК; 2) *частотний аналіз* – для визначення кількості вживань ідентифікованих типів *абсолютних конструкцій* у корпусі БНК; 3) *колокаційний аналіз у взаємодії з колігаційним* – для встановлення лексичної й граматичної сполучуваності лексем, що заповнюють стрижневий конструкційний слот [$\text{Pred}_{\text{NF/NV}}$]; 4) *аналіз потенційної продуктивності конструкції* – для з'ясування потенціалу *абсолютних конструкцій* продукувати нові *конструкти* в сучасній англійській мові;

– *кількісний аналіз* – для встановлення відсоткових показників мовної реалізації факторів / значень факторів операціоналізованих параметрів *абсолютних конструкцій* у дослідницькій вибірці; *метод мультимірного дисперсійного аналізу (MANOVA)* – для визначення статистично значущих відмінностей між аналізованими *конструкціями* в межах реалізації конкретного параметра; *метод дисперсійного аналізу (ANOVA)* – для визначення наявності статистично вагомих відмінностей між досліджуваними *конструкціями* в реалізації фактора / значення фактора конкретного параметра.

Фактичний матеріал дисертації. Матеріалом дослідження стали 35 типів *абсолютних конструкцій* англійської мови, уживаних у 11 000 конструктах, відібраних із Британського національного корпусу на основі ідентифікаційних критеріїв із використанням автоматизованої вибірки корпусним менеджером (загальний обсяг вибірки – 65 023 контексти). Аналізовані типи профілізуються в 5 *конструкціях* в аугменторній специфікації: *øaug-*, *with-*, *without-*, *despite-* і *what with-* аугментовані *конструкції*, кожна з яких представлена у 3 нефінітних предикатних специфікаціях з дієприкметником I (VP_{PI}), дієприкметником II (VP_{PII}) й інфінітивом (VP_{Inf}), і в 4 недієслівних предикатних специфікаціях з іменною (NP), прикметниковою (AdjP), прислівниковою (AdvP) та прийменниковою (PP) фразою.

Використання інструментарію Британського національного корпусу дало змогу виявити специфіку профілювання *абсолютних конструкцій* у писемному й усному мовленні сучасної англійської мови, формальних і неформальних ситуаціях спілкування, а також визначити особливості їхньої дистрибуції в текстах різних жанрів (художніх, академічних, газетних, біографічних, економічних і релігійних), а також у транскриптах лекцій із різних галузей знань, радіо- і телепрограмах, інтерв'ю та промовах.

З ілюстративною метою в різних розділах дисертації використовуються дані синхронних та діахронних корпусів англійської мови: SPOKEN BNC2014, Corpus of Contemporary American English (COCA), Corpus of Historical American English (COHA), Coronavirus, A Representative Corpus of Historical English Registers (ARCHER), Corpus of Late Modern English Texts, The Penn-Helsinki Parsed Corpus of Early Modern English та The York-Toronto-Helsinki Parsed Corpus of Old English Prose. Загальний обсяг ілюстративної вибірки становить 1024 корпусні контексти.

Наукова новизна одержаних результатів дисертації пов'язана з тим, що в ній уперше:

- *випрацьовано* нові теоретико-методологічні положення когнітивно-квантитативної конструкційної граматики для побудови нової дослідницької моделі – мережі профілів *абсолютних конструкцій* сучасної англійської мови із залученням ресурсів та інструментів Британського національного корпусу;

- *розроблено новий дослідницький напрям* – когнітивно-квантитативне профілювання конструкцій, ґрунтований на комп'ютеризованій процедурі лінгвоквантитативно-корпусної параметризації профілю конструкцій;

- *уведено до наукового обігу когнітивно-конструкційних граматичних студій терміни мультипараметричне профілювання конструкцій; лінгвоквантитативно-корпусна параметризація профілю конструкцій; лінгвальний параметр (фактор / значення фактору) конструкцій; мультипараметричний лінгвальний профіль конструкцій; мультипараметрична лінгвоквантитативна протомодель; таксономічно-концептуальна мережа конструкцій;*

- *укладено інвентар лінгвальних параметрів (факторів / значень факторів) для оптимальної репрезентації сутнісних ознак плану вираження (13 параметрів, 34 фактори, 56 значень факторів) та плану змісту (2 параметри, 47 факторів, 41 значення факторів) абсолютних конструкцій* сучасної англійської мови;

- *здійснено лінгвоквантитативно-корпусну параметризацію мовних форм та значень абсолютних конструкцій* за допомогою спеціалізованих лінгвоквантитативних методів у програмному середовищі *R* на основі даних Британського національного корпусу;

- *сконструйовано мультипараметричну лінгвоквантитативну протомодель частотно-ієрархічного формату мережі англійських абсолютних конструкцій;*

- *побудовано таксономічно-концептуальну мережу англійських абсолютних конструкцій;*

- *упорядковано систему нотаційного рамково-дужкового запису для комплексного представлення сутнісних мовних ознак і конструкційних обмежень вузлів мережі абсолютних конструкцій.*

Уперше доведено когнітивно-квантитативну системність мережі абсолютних конструкцій як фрагмента ментального конструктикону носіїв англійської мови. Зокрема доведено гіпотези про те, що: 1) у синхронії абсолютні конструкції англійської мови формують таксономічно-концептуальну мережу взаємопов'язаних одиниць, ієрархічно організованих та горизонтально й вертикально поєднаних між собою семантичними відношеннями; 2) між конструкцією та її мультипараметричним лінгвальним профілем існує відповідність: як елементи однієї конструкційної мережі абсолютні конструкції характеризуються спільними ознаками, що проявляється в однаковій можливості актуалізувати операціоналізовані мовні параметри, проте відрізняються ступенем реалізації факторів (значень факторів) у межах цих параметрів (внутрішньоконструкційна варіативність та міжконструкційна варіативність); 3) підвищена продуктивність і розширення діапазону плану вираження та плану змісту абсолютних конструкцій зумовлюються процесами граматикалізації, конструкціоналізації та ідіоматизації.

Теоретичне значення одержаних результатів дисертації сформульовано в положеннях, які винесено на захист, і полягає в поглибленні теоретичних здобутків та вдосконаленні аналітико-дослідницького інструментарію когнітивної граматики, корпусної лінгвістики, квантитативно-корпусної лінгвістики, квантитативної лінгвістики, фреймової семантики й конструкційної граматики; отримані результати є внеском до загальної граматичної теорії германських мов, а також поглиблюють знання про лінгвальні властивості англійських *абсолютних конструкцій* у взаємодії параметрів форма – значення. Апробований новий напрям *когнітивно-квантитативного профілювання*, що базується на *лінгвоквантитативно-корпусній параметризації профілю конструкції*, забезпечив об'єктивну верифікацію аналізованих даних із Британського національного корпусу та сприяв доведенню висунутих гіпотез.

Зміст дисертації сформульовано в положеннях, які **винесено на захист**:

1) *когнітивно-квантитативна граMATика конструкцій* репрезентує нову дослідницьку модель у межах когнітивно-квантитативного граматичного неонапряму, в якій тріангульовано ключові теоретико-методологічні положення когнітивно-семіотичних граматичних студій і вдосконалений аналітико-дослідницький квантитативно-корпусний інструментарій для аналізу загальних та ідіосинкратичних властивостей *конструкцій* мови. Базовою одиницею мовної репрезентації та аналізу виступає *конструкція* – лінгвокогнітивно-семіотична одиниця, яка являє собою конвенціоналізовану єдність узагальнених форми й значення / функції (плану вираження й плану змісту). *Конструкції* мови формують структурований реєстр конструкційних мереж (*конструктикон*), організація яких постійно оновлюється й адаптується вживанням мови.

2) Ефективним аналітико-дослідницьким інструментом для аналізу формальних і змістових ознак *конструкцій* є *когнітивно-квантитативне профілювання*, що охоплює *лінгвоквантитативно-корпусну параметризацію* ознак плану вираження та плану змісту, побудову *мультипараметричних лінгвальних профілів конструкцій*, статистичну квантифікацію детермінувальних факторів / значень факторів, які визначають ступінь близькості / віддаленості *конструкцій* між собою та ступінь лінгвальної гомогенності їхніх профілів, конструювання *мультипараметричної лінгвоквантитативної протомоделі конструкцій*, моделювання *таксономічно-концептуальної мережі конструкцій* та фіксацію сутнісних лінгвальних властивостей і конструкційних обмежень у системі нотаційного запису.

3) Корпусо-орієнтована процедура *лінгвоквантитативно-корпусної параметризації профілю конструкції* передбачає ідентифікацію та комп'ютеризовану квантитативно-корпусну верифікацію комплексу сутнісних лінгвальних ознак (параметрів / факторів / значень факторів) плану вираження (форми) та плану змісту (значення) *конструкції*. *Мультипараметричний лінгвальний профіль конструкції* – організована сукупність операціоналізованих лінгвальних параметрів плану вираження (форми) та плану змісту (значення) *конструкції*, виражених у кількісних показниках та відображених у матричному форматі. Визначення прототипних ознак мовної *конструкції* за допомогою квантитативно-корпусного підходу, за якого прототипні (центральні) ознаки відповідають найчастотнішим репрезентаціям у корпусі (а отже, й у мові), є оптимальним способом опису мовної поведінки *конструкцій* певної конструкційної мережі у вигляді *мультипараметричної лінгвоквантитативної протомоделі* частотно-ієрархічного формату.

4) *Абсолютні конструкції* сучасної англійської мови репрезентують клас *морфосинтаксичних конструкцій рівня клаузи* та являють собою конвенціоналізовані єдності ‘форма (внутрішня морфосинтаксична структура конститuentів та зовнішня організація стосовно матричної клаузи) – концептуальне значення – синтактико-комунікативна функція’. Системно-структурна організація англійських *абсолютних конструкцій* окреслюється з позицій *конструкційної мережі*, у якій *конструкції* проєктуються на конструкційну мережу як вузли різного ступеня схемності, лексичної специфікації та продуктивності.

5) Мультипараметричні лінгвальні профілі *абсолютних конструкцій* в аспекті реалізації ознак плану вираження (форми) (морфосинтаксичних, реляційних, референційних, синтактико-функційних, позиційних та дистрибутивних) включають 13 параметрів (“Частиномовна належність суб’єкта АК”, “Відмінок прономінального суб’єкта АК”, “Детермінатив суб’єкта АК”, “Частиномовна належність предиката АК”, “Вид нефінітного предиката АК”, “Стан нефінітного предиката АК”, “Тип синтаксичного зв’язку АК з матричною клаузою”, “Кореференція між АК і матричною клаузою”, “Синтаксична функція АК стосовно матричної клаузи”, “Позиція АК стосовно матричної клаузи”, “Сфери поширення АК за модусом дискурсу”, “Сфери поширення АК за регістрами корпусу” та “Сфери поширення АК за типами текстів”), реалізованих у 34 факторах та в 56 значеннях факторів. Найбільший детермінувальний потенціал мають фактори, які впливають на поведінку більшості *абсолютних конструкцій*, до яких належать: фактор “номінативний суб’єкт”; фактор “означений детермінатив” у значенні “присвійний займенник”; фактор “відсутній детермінатив” у значеннях “іменник в однині” та “іменник у множині”; фактор “кореференція” в значенні “часткова кореференція”; фактори “медіальна позиція”, “фінальна позиція” і “дистантна позиція”; фактори “адитивне розширення” та “апозитивне розширення”; фактор “писемне мовлення”; фактор “художні тексти”; фактори “нарративні тексти”, “дескриптивні тексти” і “недескриптивні тексти”. Найменшим детермінувальним потенціалом наділені фактори, що впливають на поведінку найменшої кількості *абсолютних конструкцій*: фактор “прономінативний суб’єкт” у значеннях “неозначені займенники” і “рефлексивні займенники”; фактор “означений детермінатив” у значенні “означений артикль”; фактор “ініціальна позиція”, фактори “усне мовлення” та “усні тексти”. За ступенем близькості / віддаленості між собою лінгвальні профілі *абсолютних конструкцій* характеризуються: 1) високим ступенем лінгвальної гомогенності (профілі *despite-*, *without-* та *what_with-*аугментованих *конструкцій*); 2) середнім ступенем лінгвальної гомогенності (профілі (*øaug*) неаугментованої та *with-*аугментованої *конструкції*); 3) низьким ступенем лінгвальної гомогенності (підгрупа профілів *with-* і *despite-*, *without-*, *what_with-*аугментованих *конструкцій*; підгрупа *øaug-*неаугментованої *конструкції* і *despite-*, *without-*, *what_with-*аугментованих *конструкцій*).

6) Мультипараметричні лінгвальні профілі *абсолютних конструкцій* в аспекті реалізації ознак плану змісту (значення) (колострукційно-колексемних таконцептуально-семантичних) включають 2 параметри (“Колексемно-семантичні властивості нефінітного предиката [Pred_{NF}]” та “Колексемно-семантичні властивості недієслівного предиката [Pred_{NV}]”), маніфестованих у 47 загальних фреймах (факторах) та 41 субфреймі (значеннях факторів) нефінітних і недієслівних предикатів.

Установлені загальні фрейми та субфрейми входять до акціональних мегафреймів

ПОДІЯ/ПРОЦЕС (EVENT) та СТАН (STATE). Співвідношення загальних фреймів, активованих нефінітними / недієслівними предикатами в межах акціональних мегафреймів, становить 19 до 28. Інвентар і наповнення семантичних фреймів окреслюють специфіку обмежень, що накладає конкретна *конструкція* на семантику лексем, здатних заповнювати стрижневі слоти.

7) *Абсолютні конструкції* в нефінітній та недієслівній предикатних специфікаціях характеризуються різною потенційною продуктивністю в мові. *Конструкції* в нефінітній предикатній специфікації виявляють суттєво вищі коефіцієнти потенційної продуктивності (КПП), як порівняти з *конструкціями* в недієслівній специфікації. Серед нефінітних *абсолютних конструкцій* найвищі показники потенційної продуктивності демонструють *конструкції* з *PI*-предикатами. З-поміж недієслівних предикатів вищу потенційну продуктивність засвідчують *AdjP*-предикати. Зафіксовані загальні показники середнього та низького рівня КПП вузлів мережі *абсолютних конструкцій* указують на конструкційні обмеження на семантичні типи лексем, здатних заповнювати предикатний слот *конструкцій*, та високий рівень ідіоматизації деяких типів *абсолютних конструкцій*.

8) Індивідуальні відмінності в кількісній реалізації окремих значень факторів та факторів у межах одного параметру конкретного типу *абсолютних конструкцій* зумовлюються дією внутрішньоконструкційної варіативності, а кількісні відмінності в реалізації значень факторів та факторів у межах одного параметру між різними *конструкціями* визначаються міжконструкційною варіативністю.

9) *Абсолютні конструкції* формують таксономічно-концептуальну мережу, що складається з *конструкцій* різного ступеня схемності й синтагматичної складності, організованих в ієрархічні структури та поєднаних семантичними відношеннями на основі горизонтальних і вертикальних зв'язків. Таксономічний план конструкційної мережі відображає внутрішню організацію та системні відношення між структурними типами *абсолютних конструкцій*.

10) Концептуальна мережа *абсолютних конструкцій* формується базовими пропозиціональними схемами $[X <EVENT> \{Y\}]$ та $[X <STATE> \{Y\}]$, що репрезентують концептуальну структуру акціональних мегафреймів ПОДІЯ / ПРОЦЕС (EVENT) та СТАН (STATE), об'єктивованих високоатракованими колексемами слотів $[Pred_{NF}]$ і $[Pred_{NV}]$. Семантика нефінітних та недієслівних предикатів специфікується онтологічними ознаками ($[\pm$ динамічність], $[\pm$ тривалість] та $[\pm$ контрольованість]). Семантика *абсолютних конструкцій* з *PI*-предикатами конструюється на основі пропозиціональних схем $[X <EVENT> \{Y\}]$ ($\pm$ динамічність; $\pm$ тривалість; $\pm$ контрольованість) та $[X <STATE> \{Y\}]$ ($-$ динамічність; $\pm$ тривалість; $-$ контрольованість); з *PII*-предикатами – $[X <STATE>_{RESULT\ of} \{Y\}]$ ($-$ динамічність; $-$ тривалість; $-$ контрольованість); з *Inf*-предикатами – $[X <EVENT> \{Y\}]$ ($+$ динамічність; $-$ тривалість; $\pm$ контрольованість); з *PP*-предикатами – $[X <STATE>_{PLACING\ in} \{Y\}]$ ($-$ динамічність; $-$ тривалість; $-$ контрольованість); з *AdjP*-предикатами – $[X <STATE>_{TEMPORARY\_PROPERTY} \{Y\}]$ ($-$ динамічність; $-$ тривалість; $-$ контрольованість); з *AdvP*-предикатами – $[X <STATE>_{PLACING\ in} \{Y\}]$ ($-$ динамічність; $-$ тривалість; $-$ контрольованість). Основними механізмами, що експлікують горизонтальні та вертикальні семантичні відношення між *конструкціями* однієї предикатної специфікації, виступають механізми *інстанціації* (успадкування й специфікації узагальненого значення) і *конструкційної полісемії* (різні значення морфосинтаксично подібних *конструкцій*).

11) Репрезентація сутнісних лінгвальних ознак та конструкційних обмежень у системі інтегрованого рамково-дужкового нотаційного запису забезпечує ефективне відображення зовнішніх і внутрішніх властивостей та зв'язків успадкування між *конструкціями-вузлами мережі абсолютних конструкцій*. Розроблена система нотацій може бути застосована для формалізованого представлення інших типів *конструкцій* і моделювання того, як *морфосинтаксичні конструкції рівня клаузи* відображаються та зберігаються в ментальній граматиці мовців.

Практичне значення одержаних результатів дослідження. Розроблена методика *когнітивно-квантитативного профілювання* на основі комп'ютеризованої *лінгвоквантитативно-корпусної параметризації профілю конструкції* може бути екстрапольована для подальшої інтерпретації різних типів мовних конструкцій як в англійській, так і в інших мовах, зокрема в українській, що сприятиме подальшому розвитку вітчизняної конструктикографії та розбудові ментального українського конструктикону.

Отримані результати, теоретичні положення і висновки дослідження також можуть бути використані в освітньому процесі ЗВО під час викладання освітніх компонент з теоретичної та практичної граматики (розділи “Частини мови”, “Синтаксис”, “Нефінітні форми дієслова”, “Структури вторинної предикації”), сучасних лінгвістичних студій (розділи “ГраMATика конструкцій”, “Когнітивна граMATика”, “Корпусна лінгвістика”, “Квантитативно-корпусна лінгвістика”); дисциплін вільного вибору, зокрема лінгвостатистики (розділи “Квантитативні методи вивчення лексики”, “Квантитативні методи вивчення граMATики”, “Квантитативні методи вивчення синтаксису”), а також у процесі створення навчальних підручників і навчально-методичних посібників із теоретичної граматики, актуальних лінгвістичних студій та під час написання наукових праць із германської філології та прикладної лінгвістики.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження представлено в доповідях на 33 наукових і науково-практичних заходах різного рівня, із них 18 міжнародних конференцій: Міжнародна наукова конференція “Слово і речення: синтактика, семантика, прагматика” (Україна, Київ, 10–12 жовтня 2013 р.); ІХ Міжнародна науково-практична конференція “Мови і світ: дослідження та викладання” (Україна, Кіровоград, 26–27 березня 2015 р.); ІІ Міжнародна науково-практична конференція “Шляхи подолання мовних та комунікативних бар'єрів: методика викладання гуманітарних дисциплін студентам немовних спеціальностей” (Україна, Київ, 6–7 червня 2014 р.); Міжнародна науково-практична інтернет-конференція “Іноземна мова у професійній підготовці спеціалістів: проблеми та стратегії” (Україна, Кропивницький, 1–10 лютого 2017 р.); ІІІ Міжнародна наукова конференція “Людина. Комп'ютер. Комунікація” (Україна, Львів, 20–22 вересня 2017 р.); ІІІІ Міжнародна науково-практична конференція “Мови і світ: дослідження і викладання” (Україна, Кропивницький, 22–23 березня 2018 р.); ІV Міжнародна наукова конференція “Людина. Комп'ютер. Комунікація” (Україна, Львів, 25–27 вересня 2019 р.); І Міжнародна науково-прикладна конференція (засобами відео-Інтернет-конференц-зв'язку) “Прикладна і корпусна лінгвістика: розроблення технологій нового покоління” (Україна, Київ, 25 квітня 2018 р.); ІІ Міжнародна науково-прикладна конференція (засобами відео-інтернет-конференц-зв'язку) “Корпусна лінгвістика: діджиталізація в науці та освіті” (Україна, Київ, 6 грудня 2019 р.); Міжнародна науково-

практична конференція “Ad orbem per linguas. До світу через мови”. “Світ як інтертекст” (Україна, Київ, 17–18 червня 2020 р.); IV International Conference “Computational Linguistics and Intelligent Systems’ CoLInS’2020” (Україна, Львів, 23–24 квітня 2020 р.); XIV Міжнародна наукова конференція “Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики” (Україна, Чернівці, 14 травня 2021 р.); Міжнародна науково-практична відеоконференція “Ad orbem per linguas. До світу через мови” “Світ цінностей і цінності у світі” (Україна, Київ, 13–14 травня 2021 р.); Conference Slovko 2021: NLP, Corpus Linguistics and Interdisciplinarity (Словаччина, Братислава, 13–15 жовтня 2021 р.); 7th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems (Україна, Харків, 20–21 квітня 2023 р.); VIII Міжнародна науково-практична конференція “Дискурс професійної і творчої комунікації: лінгвокультурний, когнітивний, перекладацький та методичний аспекти” (Україна, Київ, 19 травня 2023 р.); International scientific conference “Innovations in Philology: Whims or the Need of the Hour” (Польща, Ченстохова, 6–7 грудня 2023 р.); 8th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems (CoLInS2024) (Україна, Львів, 12–13 квітня 2024 р.); *один міжнародний колоквиум*: 56th Linguistic Colloquium. Translation, Multilinguality and Cognition. (Греція, Афіни, 26–28 листопада 2020 р.); *один міжнародний симпозіум*: 6th Symposium on Corpus Approaches to Lexicogrammar (LxGr2021) (Великобританія, Ормскірк, 2–3 липня 2021 р.); *один міжнародний воркшоп*: Workshop “Effective Tools and Processing of Natural Language and Computer Linguistics of the Ukrainian Language” (Німеччина, Єна, 5–6 грудня 2022 р.); *п’ять Всеукраїнських конференцій*: Всеукраїнська наукова конференція пам’яті доктора філологічних наук, професора Д. І. Квеселевича (1935–2003) (Україна, Житомир, 2014–2016 рр.); V Всеукраїнська онлайн конференція “Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики викладання мови і літератури” (Україна, Житомир, 5–9 лютого 2020 р.); VII Всеукраїнська онлайн конференція “Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики викладання мови і літератури” (Україна, Житомир, 1–6 лютого 2022 р.); *одна міжвузівська конференція*: Міжвузівська наукова інтернет-конференція “Текст і дискурс: когнітивно-комунікативні перспективи” (Україна, Житомир, 28–29 березня 2017 р.); *один міжвузівський науковий семінар*: Міжвузівський науковий семінар “Лінгвістика сьогодення: синхронні та діахронні студії” (Україна, Житомир, 14 березня 2014 р.); *чотири онлайн конференції*: Онлайн конференція “Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики викладання мови і літератури” (Україна, Житомир, 2015–2019 рр.) та *2 онлайн семінари*: Онлайн семінари “Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики викладання іноземних мов” (Україна, Житомир, 2014–2015 рр.).

Публікації. Основні положення та результати дисертації викладено в *51 публікації*, серед яких: *шість статей* у періодичних наукових виданнях за галуззю знань, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та Scopus; *дві статті* в періодичних наукових виданнях інших держав, що входять до Організації економічного співробітництва та розвитку і/ або Європейського Союзу; *8 статей* у періодичних наукових фахових виданнях України категорії Б; *5 статей* у наукових фахових виданнях України; *два розділи* в колективних монографіях; тези доповідей *23 наукових конференцій* та інших наукових заходів і *5 публікацій* навчально-методичного характеру.

Особистий внесок у публікаціях № 18, 21, 22, 23, виконаних у співавторстві, полягає в: розробленні методики лінгвостатистичного корпусо-базованого аналізу мовних даних із застосуванням програмного середовища статистичного оброблення мови *R*; обґрунтуванні теоретичних і методологічних засад *когнітивно-квантитативної граматики конструкцій* та окресленні перспектив застосування методів квантитативно-корпусної лінгвістики для моделювання властивостей форми й змісту морфосинтаксичних конструкцій; випрацюванні процедури лінгвоквантитативно-корпусної параметризації морфосинтаксичних конструкцій рівня клаузи; здійсненні та опрацюванні дослідницької вибірки корпусних контекстів *абсолютних конструкцій* із Британського національного корпусу.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається з анотацій двома мовами, списку публікацій за темою дисертації, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаної літератури (696 позицій, з яких 599 – іноземними мовами), списку корпусних ресурсів і програм статистичної обробки мови (16 позицій) та 7 додатків. Положення дисертаційної праці проілюстровані 32 таблицями, 28 рисунками, 16 нотаційними записами та 1 формулою. Загальний обсяг роботи – 693 сторінки, обсяг основного тексту дисертації – 385 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету, гіпотезу, завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, описано методи дослідження, схарактеризовано фактичний матеріал, указано форми апробації та структуру роботи.

У **першому розділі “ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ КОГНІТИВНО-КВАНТИТАТИВНОГО ПРОФІЛЮВАННЯ АНГЛІЙСЬКИХ АБСОЛЮТНИХ КОНСТРУКЦІЙ”** розглянуто історичний розвиток і здійснено аналітико-критичний огляд наявних досліджень *абсолютних конструкцій* у граматичних розвідках періодів традиційного мовознавства та сучасної лінгвістики; систематизовано епістемологічні настанови, категорійно-поняттєвий апарат, методологічні засади й дослідницький інструментарій *когнітивно-квантитативної граматики конструкцій* (ККГК).

Серед актуальних проблем сучасних граматичних студій, що потребують вирішення на основі новітніх теорій мови, на особливу увагу заслуговують дослідження сутнісних ознак складних синтаксичних побудов, зокрема *абсолютних конструкцій* (приклади 1-5), які посідають окреме місце в системі синтаксичних одиниць англійської мови та вирізняються ідіосинкратичними принципами організації й функціонування:

(1) *Katherine sat silently for a long moment, [[_{NP}her eyes] [_{XP}growing perceptibly wider]]*, [[_{NP}the color] [_{XP}draining from her cheeks]] (BNC, FNT);

(2) *At her first ball she wore a plain, high-bodied gown of lemon-coloured silk, [[_{AUG}with] [_{NP}slippers] [_{to match}]]* (BNC, A6E);

(3) [[_{AUG}Without] [_{NP}unions] [_{XP}fighting to keep up wages]], *employers are free to cut back costs by squeezing pay rather than by sacking marginal workers* (BNC, ABD);

(4) *Its recommendation for a global oil strategy has so far received no recognition, [[_{AUG}despite] [_{NP}oil being] [_{XP}the lifeblood of industrial (modern) society]]* (BNC, BW 1);

(5) She had a head start, of course, [[_{AUG}*what with*] [_{NP}*her mother*] [_{XP}*being immaculate too*]] (BNC, HGJ).

Як складні морфосинтаксичні побудови *абсолютні конструкції* характеризуються двочленною структурою фіксованої будови [NP XP], де XP представляє нефінітний / недієслівний предикат, а NP – експлікований зовнішній аргумент нефінітного або недієслівного предиката – (про)номінальний суб'єкт. Нефінітний предикат може бути виражений як дієслівною нефінітною (VP_{PL}, VP_{PL}, VP_{Inf}), так і недієслівною (NP, AdjP, AdvP, PP) фразою. Означені побудови є частиною мінімально двоклаузної структури, що складається з матричної клаузи та *абсолютної конструкції*, яка морфосинтаксично є пунктуаційно або інтонаційно відокремленою нефінітною чи недієслівною клаузою з власним експлікованим суб'єктом (С. Фабрікіус-Хансен, Д. Хауг), що вводиться синдетично за допомогою аугментора (AUG) або асиндетично (ØAUG).

Абсолютні конструкції є однією з характерних рис багатьох сучасних індоєвропейських мов (Дж. Аувера, Е. Кьоніг). Систематизований аналіз досліджень, присвячених генезі цих синтаксичних побудов від давньоанглійського до новоанглійського періоду (Ф.Т. Вісер, Г. Семененко, Н. ван де Пол), засвідчив поступове збільшення кількості засобів їхнього морфологічного втілення, обмеження відмінкового маркування, розширення синтаксичних функцій, зменшення кількості аугменторів та ускладнення й збагачення комунікативного навантаження. Еволюційний лінгвістичний поступ *абсолютних конструкцій* продовжується в сучасній англійській мові (Г. Кайкенс, П. Петре, Е. Хофман).

Вивчення *абсолютних конструкцій* перебувало у фокусі уваги представників різних напрямів і шкіл теоретичного й прикладного мовознавства (С. Накагава, Б. Кортман, Г. Стамп, Г. Хассельгард). З огляду на відсутність квантитативних досліджень когнітивно-семіотичної природи досліджуваних *конструкцій* у взаємодії ознак плану вираження та змісту, обґрунтовано застосування категорійно-поняттєвого апарату та аналітико-дослідницького інструментарію *когнітивно-квантитативної граматики конструкцій*.

ККГК являє собою нову триангуляційну дослідницьку модель граматико-конструкційних студій, що спирається на ключові теоретико-методологічні положення когнітивно-семіотичних студій у рамках граматико-конструкційного напрямку (зокрема модернізованої версії граматики конструкцій Берклі (Я.-О. Остман, М. Фрайд, Т. Охорі), когнітивної граматики конструкцій (Г. Боас, А. Голдберг, Б. Каппелле), узуально-базованої граматики конструкцій (Дж. Байбі, Г. Діссель) і фреймової семантики (П. Бейкер, Ч. Філмор). У граматико-конструкційних дослідженнях генералізації про структуру мови формулюються в термінах '*конструкцій*'. На відміну від традиційного тлумачення як синтаксичної одиниці, утвореної лінійною послідовністю простіших одиниць (синтаксичних слів (словоформ), словосполучень) з граматично оформленим зв'язком (А. Загнітко), у ККГК термін *конструкція* реінтерпретується й отримує новий теоретичний статус. *Конструкція* визначається як когнітивно-семіотична одиниця – конвенційна єдність 'форма – значення та / або дискурсивно-комунікативна функція' (А. Бергс, Г. Боас, Дж.О. Остман, М. Фрід). *Конструкції* зберігаються в ментальній граматиці мовців у вигляді цілісних, концептуально пов'язаних і взаємозалежних структур (А. Голдберг,

Р. Ленекер) та слугують когнітивно-семантичним інтерфейсом до структур знань, що перебувають поза планом вираження (М. Хілперт, Т. Хофман). До *конструкцій* уналежнюються одиниці всіх рівнів мови, які характеризуються поєднанням форми та значення: від морфем і лексем до лексикалізованих сполук, фразеологізмів, словосполучень і речень (В. Крофт, А. Стефанович, К. Фішер). Як базові одиниці аналізу й репрезентації мови, *конструкції* характеризуються такими градієнтними ознаками: *синтагматична складність, схемність, полісемантичність, композиційність та продуктивність* (Дж. Барздал, Е. Траугот). Повний інвентар *конструкцій*, що утворюють ментальну граматику мовця, зберігається в *конструктивоні* – структурованому репозитарії мереж *конструкцій* певної мови (М. Хілперт, Т. Хофман).

Дослідницький інструментарій ККГК ґрунтується на принципах дата-базованої корпусної лінгвістики (Е. МакЕнері, Е. Тогніні-Бонеллі, С. Воліс) й аналітико-статистичних технологіях комп'ютерно-квантитативної лінгвістики (Ст. Гріс, А. Стефановіч, Н. Левшина) та вирізняється інтегративним застосуванням узуально-ґрунтованої та квантитативно-корпусної методологій, зверненням до емпіричних даних мовних корпусів, обов'язковим використанням квантитативних методів і спеціалізованих комп'ютерних програм обробки даних. Лінгво-квантитативний аналіз корпусних даних включає: 1) аналіз частотності та ймовірностей уживання *конструкцій*; 2) дослідження колокацій (лексична співуживаність), колігацій (морфологічна співуживаність) і колострукцій (співуживаність лексеми й *конструкції*) за допомогою мір асоціації, які оцінюють ступінь атракції та репульсії між одиницями; 3) аналіз взаємозв'язків між лінгвальними ознаками *конструкції* та її використанням шляхом анотування значної кількості конструкційних параметрів і їх комп'ютерної квантифікації за допомогою параметричних методів статистичного аналізу.

Когнітивно-квантитативне профілювання конструкції передбачає комплексний аналіз лінгвальних ознак (параметрів) форми та значення мовних *конструкцій* на основі даних *лінгвоквантитативно-корпусної параметризації профілю конструкції*. Сукупність лінгвальних параметрів формує *мультипараметричний лінгвальний профіль конструкції*, що визначається як організована сума формальних і змістових ознак *конструкції*, виражених у кількісних показниках та відображених у вигляді матриці. Індивідуальні профілі *конструкцій* генералізують *лінгвоквантитативну протомодель* мережі *конструкцій* певної мови.

У другому розділі “**МЕТОДОЛОГІЯ КОГНІТИВНО-КВАНТИТАТИВНОГО ПРОФІЛЮВАННЯ АНГЛІЙСЬКИХ АБСОЛЮТНИХ КОНСТРУКЦІЙ У БРИТАНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ КОРПУСІ**” розроблено комплексну методика когнітивно-квантитативного профілювання англійських *абсолютних конструкцій*; описано процедуру лінгвоквантитативно-корпусної параметризації досліджуваних *конструкцій* на основі даних Британського національного корпусу (БНК); деталізовано алгоритми встановлення детермінувальних ознак плану вираження та плану змісту *конструкцій*.

Методика когнітивно-квантитативного профілювання *абсолютних конструкцій* передбачає послідовну реалізацію низки етапів.

На **першому етапі** було репрезентовано лінгвальні властивості *абсолютних конструкцій* крізь призму *когнітивно-квантитативної граматики конструкцій* і здійснено аналіз їхньої структурної організації у форматі конструкційної мережі. Установлено, що *абсолютні конструкції* репрезентують клас складних *морфосинтаксичних конструкцій рівня клаузи*, предикатно-аргументна структура яких репрезентується конструкційним патерном [Aug / ØAug][[Subj_{NP}][Pred_{NF/NV}]]. Виконано логіко-поняттєве конструювання мережі *абсолютних конструкцій* у вигляді ієрархічної побудови, де кожен *вузол* репрезентує окремий тип *конструкції* на макро-, мезо- і мікрорівнях мережі (*макроконструкція* *abs-Subj Pred_{NF/NV-cxn}*, *мезоконструкції* *øaug-abs-Subj Pred_{NF/NV-cxn}* та *aug-abs-Subj Pred_{NF/NV-cxn}* в аугменторній специфікації {AUG: *with, without, what_with, despite*} та *мікроконструкції* *øaug-abs-Subj Pred_{NF/NV-cxn}*, *with-aug-abs-Subj Pred_{NF/NV-cxn}*, *despite-aug-abs-Subj Pred_{NF/NV-cxn}*, *without-aug-abs-Subj Pred_{NF/NV-cxn}*, *what_with-aug-abs-Subj Pred_{NF/NV-cxn}* у предикатних специфікаціях {NF: *PI, PII, Inf*} і {NV: *NP, AdjP, AdvP, PP*}).

На **другому етапі** методом *корпусного аналізу* здійснено відбір корпусних контекстів уживання *абсолютних конструкцій* у Британському національному корпусі, що включає автоматизовану вибірку їхніх *конструктів* за допомогою вбудованого корпусного менеджера та формування попередньої дослідницької вибірки. Для автоматизованого відбору *конструктів* із корпусу було розроблено набори формалізованих запитів у форматі CLAWS5 Tagset, які враховують частиномовну репрезентацію суб'єктного й предикатного слотів, аугментори та пунктуаційне маркування *абсолютних конструкцій*.

На **третьому етапі** в корпусній вибірці ідентифіковано *абсолютні конструкції* та здійснено їхню категоризацію шляхом установлення відповідності конкретного *конструкта* ідентифікаційним критеріям. За результатами виконаних процедур ідентифікації та категоризації було сформовано дослідницьку вибірку, що включає N=11 000 конструктів, які інстанціюють **35** *абсолютних конструкцій* в аугменторній {AUG: *with, without, what_with, despite*} та предикатній {NF: *VP_{PI}, VP_{PII}, VP_{Inf}*; NV: *NP, AdjP, AdvP, PP*} специфікаціях. Зокрема вибірка включає:

–7 *øaug*-аугментованих (неаугментованих) типів у нефінітній (*øaug-abs-Subj Pred_{VPPI-cxn}*, *øaug-abs-Subj Pred_{VPPII-cxn}*, *øaug-abs-Subj Pred_{VPInf-cxn}*) та недієслівній (*øaug-abs-Subj Pred_{NP-cxn}*, *øaug-abs-Subj Pred_{AdjP-cxn}*, *øaug-abs-Subj Pred_{AdvP-cxn}*, *øaug-abs-Subj Pred_{PP-cxn}*) специфікаціях;

–7 *with*-аугментованих типів у нефінітній (*with-aug-abs-Subj Pred_{VPPI-cxn}*, *with-aug-abs-Subj Pred_{VPPII-cxn}*, *with-aug-abs-Subj Pred_{VPInf-cxn}*) та недієслівній (*with-aug-abs-Subj Pred_{NP-cxn}*, *with-aug-abs-Subj Pred_{AdjP-cxn}*, *with-aug-abs-Subj Pred_{AdvP-cxn}*, *with-aug-abs-Subj Pred_{PP-cxn}*) специфікаціях;

–7 *without*-аугментованих типів у нефінітній (*without-aug-abs Subj Pred_{VPPI-cxn}*, *without-aug-abs-Subj Pred_{VPPII-cxn}*, *without-aug-abs-Subj Pred_{VPInf-cxn}*) та недієслівній (*without-aug-abs-Subj Pred_{NP-cxn}*, *without-aug-abs-Subj Pred_{AdjP-cxn}*, *without-aug-abs-Subj Pred_{AdvP-cxn}*, *without-aug-abs-Subj Pred_{PP-cxn}*) специфікаціях;

–7 *despite*-аугментованих типів у нефінітній (*despite-aug-abs Subj Pred_{VPPI-cxn}*, *despite-aug-abs-Subj Pred_{VPPII-cxn}*, *despite-aug-abs-Subj Pred_{VPInf-cxn}*) та недієслівній (*despite-aug-abs-Subj Pred_{NP-cxn}*, *despite-aug-abs-Subj Pred_{AdjP-cxn}*, *despite-aug-abs-Subj Pred_{AdvP-cxn}*, *despite-aug-abs-Subj Pred_{PP-cxn}*) специфікаціях;

–7 *what_with*-аугментованих типів у нефінітній (*what_with-aug-abs Subj Pred_{VPPI}-cxn*, *what_with-aug-abs-Subj Pred_{VPPII}-cxn*, *what_with-aug-abs-Subj Pred_{VPInf}-cxn*) та недієслівній (*what_with-aug-abs-Subj Pred_{NP}-cxn*, *what_with-aug-abs-Subj Pred_{AdjP}-cxn*, *what_with-aug-abs-Subj Pred_{AdvP}-cxn*, *what_with-aug-abs-Subj Pred_{PP}-cxn*) специфікаціях.

Кількісне співвідношення конструктив *абсолютних мікроконструкцій* у БНК представлено на Рис. 1.

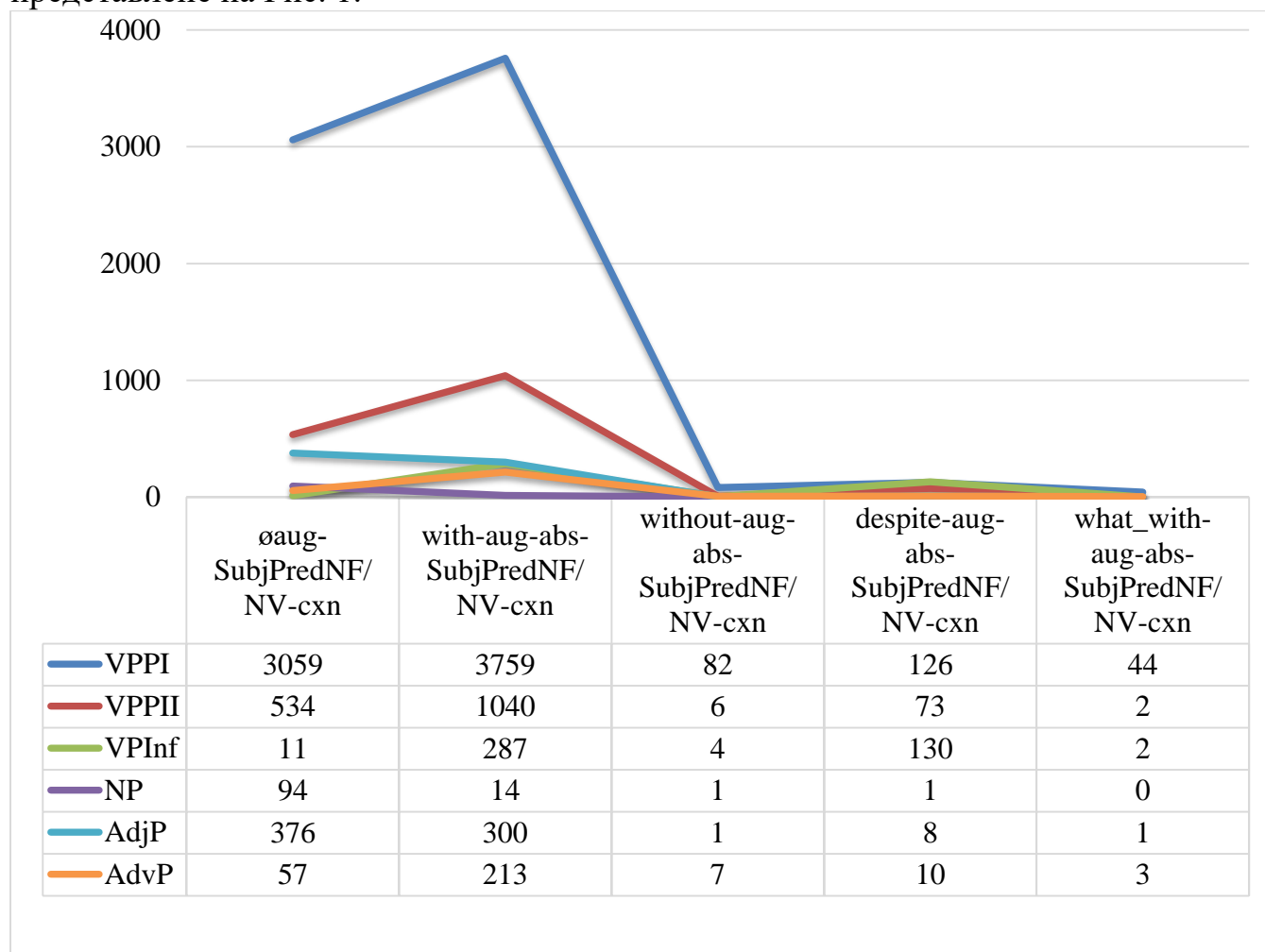

Рис. 1 Кількісне співвідношення *абсолютних конструкцій* в аугменторній та предикатній специфікаціях у БНК

На **четвертому етапі** здійснено операціоналізацію та лінгвоквантитативно-корпусну параметризацію *абсолютних конструкцій* згідно з розробленими алгоритмами для встановлення детермінувальних ознак плану вираження й плану змісту *конструкцій* у БНК; побудовано мультипараметричні лінгвальні профілі *конструкцій* на міні-, мікро-, мезо- й макрорівнях мережі.

Властивості плану вираження та плану змісту *абсолютних конструкцій* були операціоналізовані у вигляді конструкційних *параметрів*, що реалізуються через конкретні лінгвальні ознаки-*фактори*. *Фактори* набувають значення на певному рівні мовної структури та втілюються в конкретних мовних категоріях (*значеннях факторів*).

Побудовано *мультипараметричні лінгвальні профілі* досліджуваних *конструкцій*, що включають репертуар лінгвальних ознак, які визначають їхні властивості форми (*плану вираження*), зокрема внутрішньої організації її конститuentів (морфосинтаксичні властивості) й зовнішньої організації *конструкції* стосовно матричної клаузи та дистрибуції в тексті (позиційні, реляційні, референційні, синтактико-функційні й дистрибутивні характеристики), а також ознак, що окреслюють концептуальний зміст / семантику *конструкції* (*план змісту*): колострукційно-колексемні та концептуально-семантичні властивості. Установлені ознаки актуалізуються певною *конструкцією* в корпусному матеріалі БНК, виражені в кількісних показниках і верифіковані за допомогою процедури *лінгвоквантитативно-корпусної параметризації конструкції*.

На **п'ятому етапі** здійснено комп'ютеризований лінгвоквантитативний аналіз детермінувальних параметрів (факторів і значень факторів) плану вираження та плану змісту *абсолютних конструкцій*; визначено потенційну продуктивність *конструкцій* у нефінитній і недієслівній предикатній специфікації.

Для з'ясування детермінувальних параметрів плану вираження *конструкцій* (морфосинтаксичних, позиційних, реляційних, референційних, синтактико-функційних та дистрибутивних) була застосована лінгвостатистична процедура, що передбачала послідовне використання методів багатофакторного дисперсійного аналізу (MANOVA), однофакторного дисперсійного аналізу (ANOVA) та множинного порівняння Тьюкі. Квантифікацію було здійснено за допомогою статистичного пакета R та відповідних бібліотек.

Параметризацію лінгвальних ознак плану змісту (семантики) *абсолютних конструкцій* (колострукційно-колексемних і концептуально-семантичних) було здійснено на основі колострукційно-фреймового аналізу. Колострукційні властивості *конструкцій* визначалися лексико-семантичними властивостями лексем, що заповнюють їхні слоти (колексеми), тоді як концептуально-семантичні ознаки – семантичними (концептуальними) характеристиками колексем стрижневих слотів *конструкції*. Квантифікація атракції / репульсії між стрижневими слотами *конструкції* та лексичним матеріалом, що їх заповнює, здійснювалася за допомогою метрики простого колексемного аналізу в рамках методу колострукційного аналізу. Клексемний аналіз виконувався з використанням скрипту *Coll. analysis 3.2* для *RStudio* (Ст. Гріс). На основі даних колострукційного аналізу лексем-філерів стрижневих слотів було здійснено фреймово-семантичне моделювання концептуальної структури вузлів мережі *абсолютних конструкцій* у термінах семантичних фреймів в інтерпретації FrameNet (<http://framenet.icsi.berkeley.edu>).

Коефіцієнт потенційної продуктивності (КПП) є показником здатності *конструкції* ліцензувати нові *конструкти*. Кількісний показник – коефіцієнт потенційної продуктивності (КПП) – обраховувався за формулою:

$$P = \frac{V1}{N} \quad (1),$$

де P – потенційна продуктивність *конструкції*, $V1$ – загальна кількість гапакс легоменів у *конструкції*, N – кількість токенів *конструкції*. Чим ближчий показник до 1, тим вища потенційна продуктивність *конструкції* та ступінь її репрезентації в конструктивній мові (М. Хілперт). Показники КПП для *абсолютних конструкцій* у відповідних аугменторних і предикатних специфікаціях інтерпретувалися за такими інтервалами: $\leq 0,29$ – низький рівень, $0,30 - 0,44$ – нижче середнього, $0,45 - 0,55$ – середній, $0,56 - 0,79$ – вище середнього, $0,8 \geq$ – високий.

Шостий етап передбачав інтерпретацію квантитативних показників і генералізацію прототипних лінгвальних ознак плану вираження та плану змісту *абсолютних конструкцій*.

На **сьомому етапі** здійснено когнітивно-квантитативне моделювання таксономічно-концептуальної мережі *абсолютних конструкцій* на основі даних параметризації сутнісних ознак *конструкцій*-вузлів на міні-, мікро-, мезо- та макрорівнях мережі.

Завершальний етап когнітивно-квантитативного профілювання включав моделювання лінгвальних параметрів і конструкційних обмежень вузлів мережі *абсолютних конструкцій* в системі рамково-дужкового нотаційного запису.

У третьому розділі **“ПРОФІЛЮВАННЯ ЛІНГВАЛЬНИХ ПАРАМЕТРІВ ПЛАНУ ВИРАЖЕННЯ АБСОЛЮТНИХ КОНСТРУКЦІЙ: ЛІНГВОКВАНТИТАТИВНО-КОРПУСНИЙ АНАЛІЗ”** здійснено профілювання лінгвальних ознак плану вираження (форми) вузлів мережі *абсолютних конструкцій* із застосуванням процедури лінгвоквантитативно-корпусної параметризації; побудовано *мультипараметричні лінгвальні профілі конструкцій* в аспекті реалізації ознак плану вираження (форми) (морфосинтаксичних, реляційних, референційних, синтактико-функційних, позиційних і дистрибутивних); статистично встановлено ступінь близькості / віддаленості *конструкцій* у мережі; верифіковано детермінувальні лінгвальні параметри (фактори / значення факторів) плану вираження *конструкцій*, що визначають внутрішню функційну динаміку й варіативність конструкційної мережі та її вузлів; змодельовано прототипні ознаки плану вираження вузлів мережі *абсолютних конструкцій* у вигляді частотної ієрархії факторів і їхньої лінгвальної реалізації в межах операціоналізованих параметрів.

Параметризацію лінгвальних ознак плану вираження (форми) вузлів мережі *абсолютних конструкцій* здійснено в аспекті лінгвоквантитативної верифікації їхніх морфосинтаксичних, реляційних, референційних, синтактико-функційних, позиційних та дистрибутивних ознак, репрезентованих у **13** параметрах (“Частиномовна належність суб’єкта АК”, “Відмінок прономінального суб’єкта АК”, “Детермінатив суб’єкта АК”, “Частиномовна належність предиката АК”, “Вид нефінітного предиката АК”, “Стан нефінітного предиката АК”, “Тип синтаксичного зв’язку АК з матричною клаузою”, “Кореференція між АК і матричною клаузою”, “Синтаксична функція АК стосовно матричної клаузи”, “Позиція АК стосовно матричної клаузи”, “Сфери поширення АК за модусом дискурсу”, “Сфери поширення АК за регістрами корпусу” та “Сфери поширення АК за типами текстів”), утілених у **34** факторах та в **56** значеннях факторів.

Установлено, що з **56** значень факторів спостережувані частоти реалізації **25** значень факторів у лінгвальних профілях *абсолютних конструкцій* не виявили статистично значущих відмінностей (фактор “прономінативний суб’єкт” у значеннях “особові займенники” та “вказівні займенники”; фактори “нефінітний предикат” і “недієслівний предикат” у значеннях “дієприкметник І”, “дієприкметник ІІ”, “інфінітив”, “іменна фраза”, “ад’єктивна фраза”, “адвербіальна фраза” та “прийменникова фраза”; фактори “дієприкметник І” й “інфінітив” у значеннях “перфектний”, “неперфектний” та “активний” і “пасивний”; й фактор “кореференція” в значенні “повна кореференція”). Кількісні співвідношення між цими ознаками *мікроконструкцій* не є детермінувальними факторами для розмежування їхніх лінгвальних профілів. Це свідчить про загальні закономірності мовного втілення суб’єкта й предиката досліджуваних *конструкцій*, а також референційних відношень між матричною клаузою й *абсолютною конструкцією*.

Найбільший детермінувальний потенціал мають фактори, які впливають на поведінку більшості аналізованих *конструкцій*. Визначено, що до таких факторів належать: фактор “номінативний суб’єкт”; фактор “означений детермінатив” у значенні “присвійний займенник”; фактор “відсутній детермінатив” у значеннях “іменник в однині” та “іменник у множині”; фактор “кореференція” в значенні “часткова кореференція”; фактори “медіальна позиція”, “фінальна позиція” і “дистантна позиція”; фактори “адитивне розширення” та “апозитивне розширення”; фактор “писемне мовлення”; фактор “художні тексти”; фактори “наративні тексти”, “deskриптивні тексти” і “неdeskриптивні тексти”.

Найменшим детермінувальним потенціалом наділені фактори, що впливають на поведінку найменшої кількості *абсолютних конструкцій*. Доведено, що до таких факторів відносяться: фактор “прономінативний суб’єкт” у значеннях “неозначені займенники” і “рефлексивні займенники”; фактор “означений детермінатив” у значенні “означений артикль”; фактор “ініціальна позиція”, фактори “усне мовлення” й “усні тексти”.

За ступенем близькості / віддаленості за кількістю статистично значущих детермінувальних показників було виділено лінгвальні профілі *мікроконструкцій* з: 1) високим ступенем лінгвальної гомогенності; 2) середнім ступенем лінгвальної гомогенності та 3) низьким ступенем лінгвальної гомогенності. До групи з **високим ступенем лінгвальної гомогенності** входять *мікроконструкції* *despite-aug-abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}*, *without-aug-abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}*, *what_with-aug-abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}*, які не виявили статистично значущих розбіжностей методом множинного порівняння за жодним із факторів. Група **середнього рівня лінгвальної гомогенності** представлена *мікроконструкціями* *øaug-abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}* та *with-aug-abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}*. Між цими *конструкціями* були зафіксовані статистично значущі відмінності за 6 факторами: фактор “означений детермінатив” у значенні “вказівний займенник”; фактор “неозначений детермінатив” у значенні “неозначений артикль”; фактор “газетні тексти”; фактор “академічні тексти”. Група **низького ступеня лінгвальної гомогенності** включає дві підгрупи лінгвальних профілів *мікроконструкцій*. Перша підгрупа охоплює *with-aug-abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}* та *despite-aug-abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}*, *without-aug-abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}*, *what_with-aug-abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}* *мікроконструкції*, між лінгвальними профілями яких зафіксовано найбільшу кількість статистично значущих відмінностей: між *with-* і *what_with-* аугментованими *мікроконструкціями* зафіксовано вагомі відмінності за 31 фактором, між *with-* і *despite-* аугментованими *мікроконструкціями* – за 30, а між *with-* і *without-* аугментованими *мікроконструкціями* – за 27. Друга підгрупа вміщує *øaug-abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}* та *despite-aug-abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}*, *without-aug-abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}*, *what_with-aug-abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}* *мікроконструкції*, між якими зареєстровано відмінності за 13, 17 та 20 факторами відповідно.

За даними *лінгвоквантитативно-корпусної параметризації* змодельовано прототипні лінгвальні ознаки плану вираження та сконструйовано мультипараметричну *лінгвоквантитативну протомодель параметрів плану вираження абсолютних конструкцій*.

У четвертому розділі “ПРОФІЛЮВАННЯ ЛІНГВАЛЬНИХ ПАРАМЕТРІВ ПЛАНУ ЗМІСТУ АБСОЛЮТНИХ КОНСТРУКЦІЙ: КОЛОСТРУКЦІЙНО-КВАНТИТАТИВНИЙ ТА ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ АСПЕКТИ” представлено результати профілювання вузлів мережі *абсолютних конструкцій* в аспекті лінгвоквантитативно-корпусної параметризації їхніх лінгвальних ознак плану змісту (значення). Побудовано *мультипараметричні лінгвальні профілі конструкцій* з огляду на реалізацію ознак плану змісту (колострукційно-колексемних і концептуально-семантичних); квантифіковано коефіцієнти потенційної продуктивності *абсолютних конструкцій* у предикатних (нефінітній / недієслівній) специфікаціях; статистично верифіковано лексеми високого ступеня атракції до стрижневого слота в специфікаціях $[\text{Pred}_{\text{NF}}]$ та $[\text{Pred}_{\text{NV}}]$; встановлено концептуальну структуру *конструкцій* на основі семантичних фреймів, актуалізованих високоатракованими колексемами слотів $[\text{Pred}_{\text{NF}}]$ та $[\text{Pred}_{\text{NV}}]$; змодельовано прототипні ознаки плану змісту вузлів мережі *абсолютних конструкцій* у вигляді частотної ієрархії факторів і їхньої лінгвальної реалізації в межах **двох** параметрів – “Колексемно-семантичні властивості нефінітного предиката $[\text{Pred}_{\text{NF}}]$ ” та “Колексемно-семантичні властивості недієслівного предиката $[\text{Pred}_{\text{NV}}]$ ”.

З’ясовано, що *абсолютні конструкції* з нефінітними та недієслівними предикатами характеризуються різним рівнем потенційної продуктивності. *Конструкції* з нефінітними предикатами демонструють значно вищі коефіцієнти потенційної продуктивності порівняно з *конструкціями* з недієслівними предикатами. Серед нефінітних *конструкцій* найвищі показники потенційної продуктивності виявили *конструкції* з *PI*-предикатами. Однак середньозважений КПП становить 0,49, що вказує на середній рівень продуктивності цих *конструкцій* у сучасній англійській мові. КПП *конструкцій* з *PI*-та *Inf*-предикатами становлять 0,19 та 0,25 відповідно, що свідчить про їхню низьку потенційну продуктивність. З-поміж недієслівних предикатів найвищу потенційну продуктивність виявляють *AdjP*-предикати, але їх середньозважений КПП становить 0,19, що свідчить про низький рівень продуктивності. *Конструкції* з *AdvP*- і *PP*-предикатами показують КПП 0,04 та 0,004 відповідно, що демонструє їхню надзвичайно низьку потенційну продуктивність. Зафіксовані показники середнього та низького рівня КПП вказують на конструкційні обмеження на семантичні типи лексем, які можуть заповнювати предикатний слот *конструкцій*, а також на високий рівень ідіоматизації деяких типів *конструкцій*, зокрема з *AdvP*- і *PP*-предикатами.

Доведено, що множинність значень вузлів мережі *абсолютних конструкцій* обумовлюється семантикою їхніх предикатів. Семантичні класи предикатів асоціюються з окремими значеннями *конструкцій*. Виокремлено додатковий мінірівень конструкційної мережі, актуалізований лексико-специфікованими мініконструкціями індивідуальних високочастотних предикатів та мініконструкціями семантичних груп предикатів.

Лінгвоквантитативно-корпусна параметризація мовних ознак плану змісту (семантики) *абсолютних конструкцій* здійснювалася шляхом концептуального аналізу високоатракованих колексем стрижневого слота $[\text{Pred}]$ із застосуванням аналітико-дослідницького інструментарію фреймової семантики в інтерпретації FrameNet. Параметризація колексем слота $[\text{Pred}]$ відбувалася окремо для *конструкцій* у предикатних специфікаціях $[\text{Pred}_{\text{NF}\{\text{VPPI}, \text{VPII}, \text{VPInf}\}}]$ і $[\text{Pred}_{\text{NV}\{\text{NP}, \text{AdjP}, \text{AdvP}, \text{PP}\}}]$: параметри “Колексемно-семантичні властивості нефінітного предиката $[\text{Pred}_{\text{NF}}]$ ” та “Колексемно-

семантичні властивості недієслівного предиката [Pred_{NV}]. Факторами визначених параметрів виступають загальні семантичні фрейми (47 факторів), об'єктивовані високоатракованими колексемами стрижневих слотів *конструкцій*. Зі свого боку значеннями факторів постають відповідні субфрейми загальних фреймів (41 значення факторів). Визначено, що параметр “Колексемно-семантичні властивості нефінітного предиката [Pred_{NF}]” маніфестується 29 загальними семантичними фреймами та їхніми 54 субфреймами, а параметр “Колексемно-семантичні властивості недієслівного предиката [Pred_{NV}]” – 17 загальними семантичними фреймами й 24 субфреймами. Сукупно загальні фрейми та субфрейми, вербалізовані колексемами слотів [Pred_{NF}] і [Pred_{NV}], концептуалізують семантичний простір (концептуальний простір), активований *абсолютними конструкціями* сучасної англійської мови. Інвентар і наповнення семантичних фреймів окреслюють специфіку обмежень, що накладає конкретна *конструкція* на семантику лексем, здатних заповнювати стрижневі слоти.

В аспекті реалізації параметра “Колексемно-семантичні властивості нефінітного предиката [Pred_{NF}]” встановлено, що дієслівні колексеми з найвищим ступенем атракції до стрижневого слота [Pred_{PI}] вербалізують 14 загальних семантичних фреймів (*Рух, Дія, Зміна_положення_на_шкалі, Місцеположення, Локалізація_світла, Перцепція, Звучання, Досягнення_обсягу, Процес_тривалий, Існування, Необхідна_подія, Відповідність, Походження, Запобігання_дозвіл*), що специфікуються в 15 субфреймах (*Рух_тілом, Направлений_рух, Рух_рідини_тіла, Рух_із_супровідним_звуком; Повідомлення_інформації, Маніпуляція_із_об'єктом, Подія, Участь, Діяльність, Постачання; Положення_тіла, Розташування, Вміщення; Візуальна_перцепція, Тілесна_перцепція*). Установлені загальні фрейми та їхні субфрейми своєю чергою входять до акціональних мегафреймів предикатів ПОДІЯ / ПРОЦЕС (EVENT) та СТАН (STATE). Найбільша кількість колексем слота [Pred_{PI}] об'єктивує загальний семантичний фрейм *Рух* (77 одиниць).

Високоатраковані колексеми слота [Pred_{PII}] вербалізують 11 загальних семантичних фреймів: *Місцеположення, Вплив, Емоції, Наповнення, Зміна_положення_на_шкалі, Опис_частини_тіла, Перцепція, Процес_завершення, Зібрання_разом, Перешкода_дії, Встановлення_когнітивного_зв'язку* та 8 субфреймів у межах означених загальних фреймів (*Положення_тіла, Положення_приєднання, Локалізація, Розподілене_положення; Маніпуляція_з_об'єктом, Постачання, Планування_події, Каузація_сприйняття*), які входять до акціональних мегафреймів ПОДІЯ / ПРОЦЕС (EVENT) та СТАН (STATE). Найбільша кількість колексем стрижневого слота [Pred_{PII}] об'єктивує загальний семантичний фрейм *Місцеположення* (74 лексеми).

Колексеми слота [Pred_{Inf}] об'єктивують 5 загальних семантичних фреймів (*Дія, Зміна_положення_на_шкалі, Вплив, Запобігання_дозвіл, Сумісність*) та 9 субфреймів: *Отримання, Доставка, Підтримка, Сприяння, Трансфер_коштів, Постачання, Вирішення_проблеми, Залишатися_невикористаним, Втілення_плану*) акціонального мегафрейму ПОДІЯ/ПРОЦЕС (EVENT). Найбільша кількість колексем стрижневого слота [Pred_{Inf}] вербалізує загальний семантичний фрейм *Дія* (11 лексем).

В аспекті реалізації параметра “Колексемно-семантичні властивості недієслівного предиката [Pred_{NV}]” визначено, що прийменникові колексеми з найвищим ступенем атракції до стрижневого слота [Pred_{PP}] вербалізують 3 загальних семантичних фрейми (*Місцеположення, Темпоральна_віднесеність, Предметна_тематика*) та 3 субфрейми (*Положення_всередині, Просторове_співрозташування, Просторовий_контакт*) мегафрейму предикатів СТАНУ (STATE).

Високоатраковані колексеми слота [Pred_{AdjP}] об'єктивують **12** загальних семантичних фреймів (*Скалярні_атрибути, Емоції, Колір, Рівень_звуку, Вимір, Здатність, Положі́я_на_шкалі, Подібність, Перцепція, Планування_події, Відповідальність, Біологічний_цикл*), які своєю чергою успадковують від мегафрейму СТАН (STATE). Найбільша кількість колексем слоту [Pred_{AdjP}] вербалізує загальний семантичний фрейм *Скалярні_атрибути* (14 одиниць).

Колексеми слота [Pred_{AdvP}] об'єктивують **2** загальні субфрейми (*Місцеположення, Стан_активності*) та **6** субфреймів (*Положення_спрямоване, Положення_загальне, Положення_контактне, Положення_тіла, Положення_всередині, Просторове_співрозташування*), що успадковують з акціонального мегафрейму СТАН (STATE). Найбільша кількість колексем слоту [Pred_{AdvP}] об'єктивує загальний семантичний фрейм *Місцеположення* (29 одиниць).

На основі даних лінгвоквантитативно-корпусної параметризації змодельовано прототипні лінгвальні ознаки плану змісту *абсолютних конструкцій* і побудовано мультипараметричну лінгвоквантитативну протомодель параметрів плану змісту.

У п'ятому розділі **“КОГНІТИВНО-КВАНТИТАТИВНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТАКСОНОМІЧНО-КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ АНГЛІЙСЬКИХ АБСОЛЮТНИХ КОНСТРУКЦІЙ”** представлено результати когнітивно-квантитативного моделювання мережі англійських *абсолютних конструкцій*, яке охоплювало: визначення онтологічного статусу *конструкцій-вузлів*, що організують мережу *абсолютних конструкцій* у таксономічному та концептуальному вимірах; експлікацію зв'язків (вертикальних і горизонтальних) між *конструкціями-вузлами* мережі; створення уніфікованої репрезентації сутнісних лінгвальних властивостей і конструкційних обмежень *конструкцій-вузлів* у системі нотаційного запису *ККГК*.

Обґрунтовано, що внутрішня організація та системні відношення між структурними типами *абсолютних конструкцій* вибудовуються у вигляді таксономічної мережі, що являє собою ієрархічну побудову, структуровану на основі відносин успадкування. Окремі *конструкції* проєктуються на конструкційну мережу як вузли із різними ступенями схемності й лексичної специфікації, між якими встановлюються ієрархічні (таксономічні) відношення. Мережа *абсолютних конструкцій* включає формально (структурно) дивергентні *конструкції* із конвергентною синтаксичною функцією клаузного ад'юнкта. Структура мережі *абсолютних конструкцій* розгортається в площині двох осей, що репрезентують вертикальні та горизонтальні відношення між *конструкціями*: вісь (X) – відношення успадкування й узагальнення і вісь (Y) – ступінь продуктивності *конструкцій*.

На осі успадкування / узагальнення таксономічна мережа *абсолютних конструкцій* репрезентує множинну ієрархію типів, у якій кожен вузол репрезентує окремий структурний тип *конструкції*. Таксономічна мережа *абсолютних конструкцій* організована навколо найбільш схемної та узагальненої *конструкції* – *абсолютної макроконструкції* (*abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}*). *Мезоконструкції* займають серединні позиції в ієрархічній мережі й охоплюють більш лінгвістично специфіковані *конструкції* подібної морфосинтаксичної будови та / або семантики: *неаугментована абсолютна мезоконструкція* (*øaug-abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}*) й *аугментована абсолютна*

мезоконструкція (*aug-abs-SubjPred_{NF/NV-cxn}*). Конструкції в аугменторній та предикатній специфікаціях утворюють мікрорівень 1 та мікрорівень 2 таксономічної мережі (мікроконструкції). Лексикоспецифікований рівень конструкційної мережі (мінірівень) репрезентований мініконструкціями семантичних груп предикатів, значення яких актуалізується в межах одного семантичного фрейму (мініконструкція 1) та мініконструкцій високоатрагованих індивідуальних предикатів (мініконструкція 2). Найнижчий рівень конструкційної мережі репрезентований об'єктиваціями конструкцій в емпіричному матеріалі (конструктами).

Подібні за формою конструкції утворюють сім'ї конструкцій, а конструкції з найменшою кількістю статистично значущих відмінностей в реалізації конструкційних параметрів плану вираження утворюють кластери лінгвістично гомогенних конструкцій. Конструкції мезорівня утворюють окремі сім'ї абсолютних конструкцій: сім'я неаугментованих абсолютних конструкцій, організованих навколо неаугментованої абсолютної мезоконструкції, включає 2 групи мікроконструкцій у нефінітній / недієслівній специфікації предиката (*øaug-abs-SubjPred_{NF-cxn}* та *øaug-abs-SubjPred_{NV-cxn}*), які містять 7 неаугментованих мікроконструкцій з відповідним типом предиката {NF: *PI, PII, Inf*; NV: *NP, AdjP, AdvP, PP*}. Сім'я аугментованих абсолютних конструкцій, розташованих навколо аугментованої абсолютної мезоконструкції, включає 8 мікроконструкцій в аугменторних та предикатних специфікаціях (*with-aug-abs-SubjPred_{NF-cxn}*, *with-aug-abs-SubjPred_{NV-cxn}*, *despite-aug-abs-SubjPred_{NF-cxn}*, *despite-aug-abs-SubjPred_{NV-cxn}* та інші) і 28 аугментованих мікроконструкцій з конкретним типом нефінітного й недієслівного предиката.

Доведено, що кількість статистично значущих відмінностей між типами абсолютних конструкцій свідчить про близькість / віддаленість конструкцій у мережі: менша кількість відмінностей вказує на меншу відстань між конструкціями та гомогенність їхніх лінгвальних властивостей, натомість більша кількість статистично важливих відмінностей засвідчує гетерогенність лінгвальних ознак. Конструкції з найменшою кількістю статистично значущих відмінностей і відповідно найменшою відстанню в мережі утворюють конструкційний кластер I (*dt-øaug-SubjPred_{NF/NV-cxn}* та *dt-with-SubjPred_{NF/NV-cxn}*). *Despite, without* й *what_with*-аугментовані конструкції виявляють найбільшу кількість статистично важливих відмінностей, що свідчить про їхню віддаленість у конструкційній мережі, утворюють кластер II.

На осі продуктивності таксономічна мережа абсолютних конструкцій репрезентує континуум, на крайніх точках якого розташовуються повністю лексично фіксовані (ідіоматичні), такі, як [*weather permitting*], [*it being so*], та конструкції, що повністю відкриті для заповнення варіативним лексичним матеріалом, наприклад [*despite the hot sunshine burning through windows*], [*with my arms in front of me*], [*his eyes moving frantically from person to person*] тощо. Між цими крайніми точками розміщуються численні випадки частково лексично заповнених аугментованих і неаугментованих конструкцій ([*(øaug / aug) eyes glinting / sparkling / blazing / ...*]; [*(øaug / aug) (the) emphasis / reason / thing(s) being ...*] та інші). Типи нефінітних і недієслівних предикатів розташовані за збільшенням показників коефіцієнта потенційної продуктивності.

Значення вузлів мережі *абсолютних конструкцій* формують концептуальну мережу як ментальну репрезентацію у свідомості мовців інформації про актуалізовані цими *конструкціями* базові ситуації людського досвіду. Моделювання концептуальної мережі значень *абсолютних конструкцій* здійснювалося на основі генералізації та систематизації узагальнених понятійних структур, відстежених у значеннях і формах *конструкцій*-вузлів мінірівня 1 та 2, об'єктивованих у семантичних фреймах високоатрагованих нефінітних і недієслівних предикатів (VP_{PI-} , VP_{PII-} , VP_{Inf-} , $AdjP-$, $PP-$ та $Adv-$ предикатів). З аналізу семантики колексем слоту $[Pred_{NF/NV}]$ отримано знання про типові ситуації, відображені в акціональних мегафреймах ПОДІЯ / ПРОЦЕС (EVENT) та СТАН (STATE). Ці фрейми співвідносяться з відповідними базовими семантичними пропозиціональними схемами $[X <EVENT> \{Y\}]$ і $[X <STATE> \{Y\}]$. Семантика нефінітних і недієслівних предикатів уточнюється через набір онтологічних ознак ($[\pm$ динамічність], $[\pm$ тривалість] та $[\pm$ контрольованість]). У пропозиціональних схемах предикатний елемент $<EVENT>$ і $<STATE>$ специфікується включенням відповідних загальних фреймів предикатів і конкретизується відповідними субфреймами конкретного типу предиката.

Отже, семантика *абсолютної конструкції* з *PI*-предикатами конструюється на основі пропозиціональних схем $[X <EVENT> \{Y\}]$ ($\pm$ динамічність; $\pm$ тривалість; $\pm$ контрольованість) та $[X <STATE> \{Y\}]$ ($-$ динамічність; $\pm$ тривалість; $-$ контрольованість); з *PII*-предикатами – $[X <STATE>_{RESULT\ of} \{Y\}]$ ($-$ динамічність; $-$ тривалість; $-$ контрольованість); з *Inf*-предикатами – $[X <EVENT> \{Y\}]$ ($+$ динамічність; $-$ тривалість; $\pm$ контрольованість); з *PP*-предикатами – $[X <STATE>_{PLACING\ in} \{Y\}]$ ($-$ динамічність; $-$ тривалість; $-$ контрольованість); з *AdjP*-предикатами – $[X <STATE>_{TEMPORARY\ PROPERTY} \{Y\}]$ ($-$ динамічність; $-$ тривалість; $-$ контрольованість); з *AdvP*-предикатами – $[X <STATE>_{PLACING\ in} \{Y\}]$ ($-$ динамічність; $-$ тривалість; $-$ контрольованість).

Когнітивно-квантитативне моделювання таксономічно-концептуальної мережі *абсолютних конструкцій* та формалізація їхніх сутнісних лінгвальних ознак і конструкційних обмежень у системі рамково-дужкового нотаційного запису підтвердили системність цієї мережі як фрагмента загального конструктору англійської мови.

ВИСНОВКИ

Запропонована в дисертаційному дослідженні тріангуляційна когнітивно-семіотична та квантитативно-корпусна модель *когнітивно-квантитативної граматики конструкцій* уможливила розробку нового напрямку й методики когнітивно-квантитативного профілювання *абсолютних конструкцій* як складних когнітивно-семіотичних одиниць на основі даних Британського національного корпусу та моделювання таксономічно-концептуальної мережі цих *конструкцій* у сучасній англійській мові з позиції *мова – когніція – корпус / частота – конструкція*. Звернення до когнітивно-семіотичної природи *абсолютних конструкцій* відповідає спрямованості сучасних лінгвокогнітивних граматичних студій, де однаково важливі як розуміння інформаційної специфіки образу, що існує у свідомості мовців, так і розуміння того, якими знаковими засобами цей образ створюється, щоб бути успішно ретрансльованим у мовній спільноті.

Теоретико-методологічне підґрунтя дисертації формується такими положеннями:

1) *когнітивно-квантитативна граматика конструкцій* являє собою нову дослідницьку модель когнітивно-квантитативного неопряму граматичних студій, що триангулює ключові теоретико-методологічні положення когнітивно-семіотичних граматичних студій і вдосконалений аналітико-дослідницький квантитативно-корпусний інструментарій для аналізу загальних та ідіосинкратичних властивостей мовних *конструкцій* різного ступеня схемності й синтагматичної складності; 2) *конструкція* є базовою одиницею мовної репрезентації та аналізу. *Конструкції* постають когнітивно-семіотичними одиницями, що поєднують узагальнені *форму* й *значення / функцію* (план вираження і план змісту), зберігаються в ментальній граматиці носіїв мови у вигляді концептуально пов'язаних і співзалежних структур та слугують когнітивно-семантичним інтерфейсом для структур знань, які перебувають за їхнім планом вираження; 3) *конструкції* мови організують структуровані мережі й сукупно становлять *конструктикон* мови. *Коефіцієнт потенційної продуктивності* є показником здатності *конструкції* ліцензувати вживання нових токенів та корелює зі ступенем активності, а отже зі ступенем репрезентації *конструкції* в *конструктиконі*.

Когнітивно-квантитативне профілювання конструкції є ефективним аналітико-дослідницьким інструментом комплексного аналізу формальних і змістових ознак мовних *конструкцій*, що включає *лінгвоквантитативно-корпусну параметризацію* ознак плану вираження та плану змісту, побудову *мультипараметричних лінгвальних профілів конструкцій*, статистичну квантифікацію детермінувальних факторів / значень факторів, які визначають ступінь близькості / віддаленості *конструкцій* між собою і ступінь лінгвальної гомогенності їхніх профілів, конструювання *мультипараметричної лінгвоквантитативної протомоделі конструкцій*, моделювання таксономічно-концептуальної мережі *конструкцій* та фіксацію сутнісних лінгвальних властивостей і конструкційних обмежень у системі нотаційного запису.

Лінгвоквантитативно-корпусна параметризація профілю конструкції передбачає ідентифікацію комплексу сутнісних лінгвальних ознак (параметрів / факторів / значень факторів) плану вираження (форми) й плану змісту (значення / функції) *конструкції* та комп'ютеризовану квантитативно-корпусну верифікацію детермінувальних ознак, що визначають її функціонування та вживання. *Лінгвоквантитативно-корпусна параметризація* здійснюється на засадах дослідницьких принципів корпусо-орієнтованого дослідження із використанням спеціалізованих лінгвоквантитативних методів, застосованих до значного за обсягом масиву природномовних корпусних даних і квантифікованих за допомогою програмного середовища статистичного аналізу *R*.

Мультипараметричний лінгвальний профіль конструкції становить собою організовану сукупність операціоналізованих лінгвальних параметрів плану вираження (форми) та плану змісту (значення / функції) *конструкції*, виражених у кількісних показниках і відображених у матричному форматі. Визначення прототипних ознак мовної *конструкції* за допомогою квантитативно-корпусного підходу, за якого прототипні (центральні) ознаки відповідають найчастотнішим репрезентаціям у корпусі (а отже, й у мові), є оптимальним способом опису мовної поведінки *конструкцій* певної конструкційної мережі у вигляді *мультипараметричної лінгвоквантитативної протомоделі* частотно-ієрархічного формату.

Внутрішня організація та системні відношення між *конструкціями* описуються в термінах *конструкційної мережі*. Когнітивно-квантитативне моделювання мережі *конструкцій* включає визначення онтологічного статусу *конструкцій-вузлів* у таксономічному й концептуальному вимірах, а також експлікацію вертикальних і горизонтальних зв'язків між ними.

Формалізація сутнісних лінгвальних ознак та конструкційних обмежень у системі нотаційного запису уможливорює репрезентувати різні рівні організації мовної *конструкції* та змодельовати її ймовірне відображення в ментальній граматиці мовців.

Абсолютні конструкції визнаються складними семіотичними одиницями, когнітивно вмотивованими співвідношеннями *форми* (внутрішньої морфосинтаксичної структури конститuentів та зовнішньої організації стосовно матричної клаузи) і визначеного концептуального *значення* / синтактико-комунікативної *функції*. Вони представляють клас синтагматично й семантично складних *морфосинтаксичних конструкцій рівня клаузи* та ліцензують уживання відокремлених нефінітних / недієслівних клауз із власним, експліцитним суб'єктом у сучасній англійській мові. *Конструкції* піддаються *когнітивно-квантитативному профілюванню* із використанням комп'ютеризованої процедури *лінгвоквантитативно-корпусної параметризації* морфосинтаксичних, позиційних, реляційних, референційних, дистрибутивних, синтактико-функційних, колострукційно-колексемних та концептуально-семантичних властивостей, представлених у **13** параметрах (**34** факторах, **56** значеннях факторів) плану вираження та **2** параметрах (**47** факторах, **41** значенні факторів) плану змісту.

Параметри (фактори / значення факторів) плану вираження детермінують ступінь близькості / віддаленості вузлів у мережі та визначають ступінь лінгвальної гомогенності конструкційних профілів: 1) високий (*dt-despite-SubjPred_{NF/NV-CXN}*, *dt-without-SubjPred_{NF/NV-CXN}*, *dt-what-with-SubjPred_{NF/NV-CXN}*); 2) середній (*dt-øaug-SubjPred_{NF/NV-CXN}* і *dt-with-SubjPred_{NF/NV-CXN}*); 3) низький (підгрупа *dt-with-SubjPred_{NF/NV-CXN}* і *dt-despite-SubjPred_{NF/NV-CXN}*, *dt-without-SubjPred_{NF/NV-CXN}*, *dt-what-with-SubjPred_{NF/NV-CXN}*; підгрупа *dt-øaug-SubjPred_{NF/NV-CXN}* і *dt-despite-SubjPred_{NF/NV-CXN}*, *dt-without-SubjPred_{NF/NV-CXN}*, *dt-what-with-SubjPred_{NF/NV-CXN}*).

Параметризація ознак плану змісту здійснюється шляхом фреймово-семантичного аналізу високоатрагованих колексем слотів [Pred_{NF}] та [Pred_{NV}]. Конфігурація елементів фрейму визначається лексичною та граматичною семантикою предиката, а інвентар і наповнення семантичних фреймів окреслюють специфіку обмежень, що накладає конкретна *конструкція* на семантику лексем, здатних заповнювати стрижневі слоти.

Підвищена продуктивність та розширення діапазону лінгвальних ознак форми та значення / функцій *абсолютних конструкцій* визначається процесами граматикалізації, конструкціоналізації та ідіоматизації.

На основі даних параметризації встановлено прототипні лінгвальні ознаки, які формують *мультипараметричну лінгвоквантитативну протомодель* частотно-ієрархічного формату ознак плану вираження та плану змісту *конструкцій-вузлів* мережі; змодельовано таксономічно-концептуальну мережу *абсолютних конструкцій* та репрезентовано лінгвальні ознаки й конструкційні обмеження вузлів мережі *абсолютних конструкцій* у системі рамково-дужкового нотаційного запису.

Результати проведеного когнітивно-квантитативного профілювання підтверджують системність мережі *абсолютних конструкцій* як фрагмента загального конструктивону англійської мови, а також дозволяють змоделювати, як вузли конструкційної мережі ймовірно представлені в ментальній граматиці і як *морфосинтаксичні конструкції рівня клаузи* відображають когнітивні механізми поняттєвого освоєння мовцями дійсності та категоризації нового мовного досвіду.

Отримані наукові дані є коректними для проаналізованого емпіричного матеріалу й відкривають *перспективи* подальших досліджень у річищі *когнітивно-квантитативної граматики конструкцій*. Апробована методика мультипараметричного *когнітивно-квантитативного профілювання* може бути застосована для комплексного аналізу різних типів *конструкцій* в англійській та інших мовах, що сприятиме розвитку вітчизняних граматико-конструкційних студій і конструктикографії та розбудові українського конструктивону.

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації Статті в наукових періодичних виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України

1. Жуковська, В. В. (2015). Концептуально-методологічні засади граматики конструкцій. *Наукові записки. Серія: філологічні науки (мовознавство)*, 136, 255–259. <https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/issue/view/17/16>.

2. Жуковська, В. В. (2017). Англійська абсолютна конструкція: досвід колострукційного аналізу. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*, 12, 80–85. <http://apfp.panel.khnu.km.ua/wp-content/uploads/sites/5/2020/09/APFP-2017-N12.pdf>.

3. Жуковська, В. В. (2018). Структура і функціональний статус абсолютних конструкцій у давніх індоєвропейських мовах. *Наукові записки. Серія: філологічні науки (мовознавство)*, 165, 110–116. <https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/issue/view/6/5>

4. Жуковська, В. В. (2018). Наскільки "незалежна" абсолютна конструкція у сучасній англійській мові: корпуснобазований аналіз. *Вісник ЖДУ ім. І. Франка. Філологічні науки*, 1(87), 74–79. [https://doi.org/10.35433/philology.1\(87\).2018.74-79](https://doi.org/10.35433/philology.1(87).2018.74-79).

5. Жуковська, В. В. (2019). Семантика граматичної конструкції: корпусно-квантитативний вимір. *Studia Philologica*, 2(13), 28–35. <https://doi.org/10.28925/2311-2425.2019.13.4>.

Статті у наукових періодичних виданнях, включених до категорії Б Переліку наукових фахових видань України

6. Жуковська, В. В. (2020). Лінгвістичний корпус як новітній інформаційно-дослідницький інструментарій сучасного мовознавства. *Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*, 31(70), №3, ч. 1, 113–119. <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.3-1/20>.

7. Жуковська, В. В. (2020). Конструкція як одиниця лінгвістичного аналізу: від традиційної лінгвістики до граматики конструкцій. *Науковий журнал "Міжнародний філологічний часопис"*, 11(3), 33–41. <https://doi.org/10.31548/philolog2020.03.005>.

8. Жуковська, В. В. (2020). Узуально-базоване підґрунтя конструкційної граматики. *Нова філологія*, 80(1), 177–184. <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2020-80-1-28>.

9. Жуковська, В. В. (2021). Параметризація синтактико-функційних властивостей граматичної конструкції: квантитативно-корпусний аспект. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, 32(71), № 3(2), 38–46. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.3-2/08>.
10. Жуковська, В. В. (2021). Когнітивно-квантитативна параметризація позиційних властивостей англійських відокремлених неособоводієслівних/недієслівних конструкцій з експліцитним суб'єктом. *Закарпатські філологічні студії*, 17(2), 121–128. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.17-2.23>.
11. Жуковська, В. В. (2021). Інтерпретація відокремлених неособоводієслівних і недієслівних конструкцій крізь призму суміжних термінів і понять. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Германська філологія*, 831-832, 48–60. <https://doi.org/10.31861/gph2021.831-832.48-60>.
12. Zhukovska, V. V. (2023). Quantitative Corpus-Based Methods for Construction Grammar Research. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*, 1(99), 93–104. [https://doi.org/10.35433/philology.1\(99\).2023.93-104](https://doi.org/10.35433/philology.1(99).2023.93-104).
13. Zhukovska, V. V. (2023). Constructional Modeling in the Formalism of Cognitive-Quantitative Construction Grammar. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія*, 26(2), 51–62. <https://doi.org/10.32589/2311-0821.2.2023.297670>.

Статті в наукових періодичних виданнях інших держав

14. Zhukovska, V. (2021). Referential Properties of English Detached Nonfinite Constructions with an Explicit Subject: Operationalization and Quantification. *Scientific Journal of Polonia University (Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej)*, 48(5), 94–102. <https://doi.org/10.23856/4812>. ISSN (Print) 1895-9911, ISSN (Online) 2543-8204.
15. Zhukovska, V. (2023). Ontological and epistemological premises of Construction Grammar. *Zeszyty Naukowe: Nauki społeczne, humanistyczne i pedagogiczne*, 90, 7–19. <https://doi.org/10.58246/jpe5wg27>. ISSN 2300-3170.

Монографії (розділи в колективних монографіях)

16. Жуковська, В. В. (2021). Теоретико-методологічні засади квантитативно-корпусної параметризації граматичної конструкції. У Т. В. Калинюк and Т. В. Бондарчук (Ред.), *Мова та мовлення: фундаментальні парадигми розвитку* [монографія] (с. 66–81). Кам'янець-Подільський: ТОВ Друкарня “Рута”.
17. Zhukovska, V. V. (2021). Current Schools of Construction Grammar: Theoretical and Methodological Architecture. У М. В. Мамич (Ред.), *Сучасна філологічна наука: актуальні питання та вектори розвитку* [монографія] (с. 61–86). Львів–Торунь: Ліга-Прес.

Наукові періодичні видання, проіндексовані у базах даних

Web of Science Core Collection та/або Scopus

18. Жуковська, В. В., Мосіюк, О. О., & Комаренко, В. В. (2018). Застосування програмного пакета R у наукових дослідженнях майбутніх філологів. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 66(4), 272–285. <https://doi.org/10.33407/itlt.v66i4.2196>. <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/view/95>. ISSN 2079-8184. (Особистий внесок здобувача: розроблення методики лінгвостатистичного корпусо-базованого аналізу мовних даних із застосуванням програмного середовища статистичного оброблення мови R).

19. Zhukovska, V. (2020). A Quantitative Corpus-Driven Approach to Disambiguation of Synonymous Grammatical Constructions. *Proceedings of the 4th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems (COLINS 2020)*, Volume I: Main Conference, 507–522. <https://ceur-ws.org/Vol-2604/paper37.pdf>. ISSN 1613-0073.
20. Zhukovska, V. (2021). English Detached Adjectival Constructions with an Explicit Subject: A Quantitative Corpus-Based Analysis. *Journal of Linguistics (Jazykovedný časopis)*, 72(2), 465–474. <https://doi.org/10.2478/jazcas-2021-0043>. eISSN 1338-4287, ISSN 0021-5597.
21. Zhukovska, V. V., & Mosiiuk, O. O. (2021). Statistical Software R in Corpus-Driven Research and Machine Learning. *Information Technologies and Learning Tools*, 86(6), 1–18. <https://doi.org/10.33407/itlt.v86i6.4627>. ISSN 2079-8184. (Особистий внесок здобувача: обґрунтування теоретичних і методологічних засад граматики конструкцій та окреслення перспектив застосування методів квантитативно-корпусної лінгвістики для моделювання властивостей форми і змісту морфосинтаксичних конструкцій; випрацювання процедури параметризації лінгвальних властивостей форми / значення морфосинтаксичних конструкцій рівня клаузи).
22. Zhukovska, V., Mosiiuk, O., & Buk, S. (2023). Register Distribution of English Detached Nonfinite / Nonverbal with Explicit Subject Constructions: a Corpus-Based and Machine-Learning Approach. *Proceedings of the 7th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems. Volume II: Computational Linguistics*, 63–76. <https://ceur-ws.org/Vol-3396/paper5.pdf>. ISSN 1613-0073. (Особистий внесок здобувача: здійснення та опрацювання дослідницької вибірки конструкцій з Британського національного корпусу; випрацювання концепції лінгвоквантитативної процедури аналізу лінгвальних параметрів англійських абсолютних конструкцій).
23. Buk, S., Zhukovska, V., Mosiiuk, O. (2024). Multiparametric Profiling of a Linguistic Construction: Linguoquantitative and Machine-Learning Aspects. *Proceedings of the 8th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems. Volume IV: Computational Linguistics Workshop*. 236–250. <https://ceur-ws.org/Vol-3722/> ISSN: 1613-0073. (Особистий внесок здобувача: обґрунтування теоретико-методологічних засад когнітивно-квантитативної граматики конструкцій; розробка методики когнітивно-квантитативного профілювання абсолютних конструкцій).

Публікації, які засвідчують апробацію результатів дисертації

24. Жуковська, В. В. (2012). Корпусна лінгвістика: історична перспектива та сучасний стан. В *Ключові въпроси в съвременната наука. Материали за 8-а международна научна практична конференция*, м. София, 17-25 април 2012 г. (Том 18. Филологични науки, с. 24–31). Бял ГРАД-БГ.
25. Жуковська, В. В. (2013). Ресурси корпусної лінгвістики у дослідженні історичної динаміки мови. В *Слово і речення: синтактика, семантика, прагматика. Материали міжнародної наукової конференції*, м. Київ, 10–12 жовтня 2013 р. (с. 151–156). Університет ім. Б. Грінченка.
26. Жуковська, В. В. (2014). Абсолютна конструкція в англійській мові: структурно-семантичний аспект. В *Scientific Resources Management of Countries and Regions. International Scientific and Practical Congress*, Copenhagen, 18 July, 2014. (Vol. 2, pp. 52–59). Publishing Center of The International Scientific Organization “Science & Genesis”.

27. Жуковська, В. В. (2014). Структурно-морфологічні особливості абсолютних конструкцій в сучасній англійській мові. В *Матеріали онлайн семінару “Актуальні проблеми іноземної філології та методики викладання іноземних мов”*, м. Житомир, 17–22 квітня 2014 р. (с. 37–46). Житомирський державний університет імені Івана Франка. <http://eprints.zu.edu.ua/12676/1/Посібник.pdf>.

28. Жуковська, В. В. (2014). Історичні витoki та напрями граматики конструкцій. В *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції “Шляхи подолання мовних та комунікативних бар’єрів: методика викладання гуманітарних дисциплін студентам немовних спеціальностей”*, м. Київ, 6–7 червня 2014 р. (с. 383–386). Національний авіаційний університет.

29. Жуковська, В. В. (2014). Теоретичні засади конструкційної граматики. В *Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблем перекладу. Тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції пам’яті доктора філологічних наук, професора Д.І. Квеселевича*, м. Житомир, 15–16 травня 2014 р. (с. 34–37). Житомирський державний університет імені Івана Франка.

30. Жуковська, В. В. (2014). Граматика конструкцій: історичні витoki та теоретичне підґрунтя. В *Матеріали міжвузівського наукового семінару “Лінгвістика сьогодення: синхронні та діахронні студії”*, м. Житомир, 14 березня 2014 р. (с. 10–17). Житомирський державний університет імені Івана Франка.

31. Жуковська, В. В. (2015). Абсолютні конструкції в давніх індоєвропейських мовах. В *Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблем перекладу. Тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції пам’яті доктора філологічних наук, професора Д.І. Квеселевича*, м. Житомир, 15 травня 2015 р. (с. 13–16). Житомирський державний університет імені Івана Франка.

32. Жуковська, В.В. (2015). Теоретичні засади й історичні витoki граматики конструкцій. В *Матеріали онлайн семінару “Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов”*, м. Житомир, 9–15 лютого 2015 р. (с. 69–80). Житомирський державний університет імені Івана Франка. <http://nniif.org.ua/File/15zhvvtz.pdf>.

33. Жуковська, В. В. (2016). Функціонування абсолютної конструкції у сучасній англійській мові (на матеріалі Британського національного корпусу). В *Матеріали онлайн конференції “Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики викладання мови і літератури”*, м. Житомир, 10–15 лютого 2016 р. (с. 40–50). Житомирський державний університет імені Івана Франка. <http://eprints.zu.edu.ua/20408/>.

34. Жуковська, В. В. (2016). Сфери вживання абсолютної конструкції у сучасній англійській мові. В *Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблем перекладу. Тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції пам’яті доктора філологічних наук, професора Д.І. Квеселевича (1935–2003)*, м. Житомир, 13 травня 2016 р. (с. 27–30). Житомирський державний університет імені Івана Франка.

35. Жуковська, В. В. (2017). Морфологічні та семантичні особливості суб’єктного компонента англійської абсолютної конструкції. В *Матеріали онлайн конференції “Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики викладання мови і літератури”*, м. Житомир, 8–12 лютого 2017 р. (с. 38–46). Житомирський державний університет імені Івана Франка. <http://eprints.zu.edu.ua/30906/1/2017.pdf>.

36. Жуковська, В. В. (2017). Англійська абсолютна конструкція як тип вторинної предикації. В *Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції “Іноземна мова у професійній підготовці спеціалістів: проблеми та стратегії”*, м. Кропивницький, 1–10 лютого 2017 р. (с. 10–12). РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. https://cusu.edu.ua/images/files-2017/Internet_%D1%81onference_Book_of_abstracts.pdf.

37. Жуковська, В. В. (2018). Квантитативно-корпусний підхід до аналізу семантики граматичної конструкції. В *Матеріали I Міжнародної науково-прикладної конференції (засобами відео-Інтернет-конференції-зв'язку) “Прикладна і корпусна лінгвістика: розроблення технологій нового покоління”*, м. Київ, 25 квітня 2018 р. (с. 22–23). Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. https://www.cctn.npu.edu.ua/images/Vika/DocTaPDF/lingvistica_material.pdf.

38. Жуковська, В. В. (2018). Колострукційний аналіз англійської абсолютної конструкції. В *Doctrina multiplex, veritas una. Учень багато, істина одна. Збірник праць до ювілею Ізабелли Рафаїлівни Бунятової* (с. 330–343). Київський університет імені Бориса Грінченка.

39. Жуковська, В. В. (2019). Метод колострукційного аналізу: сутність та застосування. В *Людина. Комп'ютер. Комунікація. Збірник наукових праць*. (с. 43–47). Національний університет “Львівська політехніка”.

40. Жуковська, В. В. (2020). Англійські відокремлені конструкції з експліцитним суб'єктом: підходи до вивчення. В *Матеріали онлайн конференції “Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики викладання мови і літератури”*, м. Житомир, 5–9 лютого 2020 р. (с. 41–45). Житомирський державний університет імені Івана Франка.

41. Жуковська, В. В. (2020). “Конструкція” vs “колострукція” в узуально-базованій граматиці конструкцій: квантитативно-корпусний вимір. В *Ad orbem per linguas. До світу через мови. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Світ як інтертекст”*, м. Київ, 17–18 червня 2020 р. (с. 95–97). Видавничий центр КНЛУ.

42. Жуковська, В. В. (2021). Корпусо-керований та корпусо-базований підходи у лінгвістичних дослідженнях. В *Ad orbem per linguas. До світу через мови. Матеріали Міжнародної науково-практичної відеоконференції “Світ цінностей і цінності у світі”*, м. Київ, 13–14 травня 2021 р. (с. 113–115). Видавничий центр КНЛУ. <https://onedrive.live.com/?authkey=%21AGk3dmbFYMdp6r4&cid=68696B3E65309B90&id=68696B3E65309B90%2130079&parId=68696B3E65309B90%2128578&o=OneUp>.

43. Жуковська, В. В. (2022). A. Goldberg's Cognitive Construction Grammar Framework: the Main Theoretical and Methodological Underpinnings. В *Матеріали VII Всеукраїнської онлайн-конференції “Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики викладання мови і літератури”*, м. Житомир, 1–6 лютого 2022 р. (с. 54–58). Житомирський державний університет імені Івана Франка. <http://surl.li/czncn>.

44. Zhukovska, V. (2020). Pragmatic Functions of English Detached Participle I Clauses with the Explicit Subject: a Simple Collexeme Analysis. In *Abstracts of 56th Linguistic Colloquium. Translation, Multilinguality and Cognition*, Athena R.C., Greece, 26–28.11.2020 (pp. 206–207). Magdeburg-Stendal University of Applied Sciences and University of Mainz, Germany. <https://sites.google.com/view/lingcoll/lingcoll-2020/programme?authuser=0>.

45. Zhukovska, V. (2021). English *with/with-less-SubjPartI* Constructions: A Case of a Quantitative Corpus-Based Analysis. In *Symposium on Corpus Approaches to Lexicogrammar: Programme, Committee, Abstracts*, Ormskirk, 2–3 July, 2021. (pp. 40–41). Edge Hill University, England. <https://sites.edgehill.ac.uk/lxgr/files/2023/07/LxGr2021.Archive.pdf>.

46. Zhukovska, V. V. (2023). Cognitive-Quantitative Parametrization of English ‘Detached Nonfinite / Nonverbal with Explicit Subject’-Constructions. In *Innovations in Philology: Whims or the Need of the Hour*, Czestochowa, the Republic of Poland, 6–7 December, 2023. (pp. 97–101). Riga, Latvia : Baltija Publishing. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-383-5-25>.

Публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації

47. Жуковська, В. В. (2013). *Вступ до корпусної лінгвістики* (навчальний посібник). Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка.

48. Жуковська, В. В. (2015). Корпусна лінгвістика: історія становлення та сучасний стан. В А. В. Сингаївська (Ред.), *Актуальні лінгвістичні студії* (навчальний посібник) (с. 168–204). Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка.

49. Жуковська, В. В. (2018). Застосування корпусних технологій у навчанні та вивченні іноземної мови. В *Матеріали онлайн-конференції “Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики викладання мови і літератури”*, м. Житомир, 7–11 лютого, 2018 р. (с. 39–50). Житомирський державний університет імені Івана Франка.

50. Жуковська, В. В. (2018). Корпусний підхід у навчанні та вивченні англійської мови. В О. В. Гирин, В. В. Євченко, В. В. Жуковська, В. О. Калінін, & Л. В. Калініна *Формування компетентності ‘Навчання впродовж життя’ як ключової вимоги професійної підготовки вчителя ХХІ століття* (навчально-методичний посібник) (с. 161–168). Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. <http://surl.li/dbvrvk>.

51. Жуковська, В. В. (2023). Корпусні технології та жанрово-аналітичний підхід у навчанні англійської мови для академічних цілей. В *Дискурс професійної і творчої комунікації: лінгвокультурний, когнітивний, перекладацький та методичний аспекти. Збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Київ, 18–19 травня 2023 р. (с. 126–128). Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”. https://ktrpam.kpi.ua/wp-content/uploads/2023/11/DPTK_blok_tezi_18_05_23_compressed.pdf.

АНОТАЦІЯ

Жуковська В.В. Когнітивно-квантитативне профілювання абсолютних конструкцій у Британському національному корпусі. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук за спеціальностями 10.02.04 – германські мови, 10.02.21 – структурна, прикладна і математична лінгвістика – Київський національний лінгвістичний університет, Міністерство освіти і науки України, Київ, 2025.

У дисертації випрацьовано нові теоретико-методологічні положення *когнітивно-квантитативної граматики конструкцій* та започатковано новий дослідницький напрям – *когнітивно-квантитативне профілювання конструкцій*, базований на комп'ютеризованій процедурі *лінгвоквантитативно-корпусної параметризації профілю конструкцій*. Проведено лінгвоквантитативно-корпусну параметризацію ознак плану вираження (морфосинтаксичних, реляційних, референційних, синтактико-функційних, позиційних та дистрибутивних) та плану змісту (колострукційно-колексемних та концептуально-семантичних) *абсолютних конструкцій* за допомогою спеціалізованих лінгвоквантитативних методів у програмному середовищі *R* на основі даних Британського національного корпусу. Побудовано *мультипараметричні лінгвальні профілі* досліджуваних *конструкцій*; встановлено статистично значущі детермінувальні фактори / значення факторів для кожного типу *конструкцій*, визначено ступінь близькості / віддаленості *конструкцій* між собою та ступінь лінгвальної гомогенності їхніх профілів й окреслено прояви внутрішньоконструкційної і міжконструкційної варіативності. Визначено прототипні лінгвальні ознаки плану вираження та плану змісту *абсолютних конструкцій*, сконструйовано *мультипараметричну лінгвоквантитативну протомодель конструкцій* та встановлено потенційну продуктивність *конструкцій* у нефінітній і недієслівній предикатній специфікаціях. Обґрунтовано, що підвищена продуктивність та розширення діапазону лінгвальних ознак форми й значення / функцій *абсолютних конструкцій* сучасної англійської мови обумовлюються процесами граматикизації, конструкціоналізації та ідіоматизації.

Здійснено когнітивно-квантитативне моделювання таксономічно-концептуальної мережі *абсолютних конструкцій*, яка включає *конструкції* різного ступеня схемності (*макро-, мезо-, мікро- й мініконструкції*), організованих в ієрархічні структури та поєднаних семантичними відношеннями на основі горизонтальних і вертикальних зв'язків, та доведено системність цієї мережі як фрагмента загального конструктикону сучасної англійської мови. Розроблено інтегровану систему нотаційного рамково-дужкового запису для комплексної репрезентації сутнісних лінгвальних ознак і конструкційних обмежень вузлів мережі *абсолютних конструкцій*.

Ключові слова: *конструкція, конструкт, конструктикон, абсолютні конструкції, когнітивно-квантитативне профілювання, мультипараметричний профіль, лінгвоквантитативно-корпусна параметризація профілю конструкцій, лінгвоквантитативна протомодель, таксономічно-концептуальна мережа конструкцій, рамково-дужковий нотаційний запис.*

ABSTRACT

Zhukovska V.V. Cognitive-Quantitative Profiling of Absolute Constructions in the British National Corpus. – Manuscript.

Dissertation for the Doctoral Degree in Philology. Specialities: 10.02.04 “Germanic Languages”, 10.02.21 “Structural, Applied and Mathematical Linguistics” – Kyiv National Linguistic University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, 2025.

This dissertation focuses on the cognitive-quantitative profiling of *absolute constructions* in the British National Corpus and constructs a multiparametric frequency-hierarchical network of *absolute constructions* in present-day English, in which the constructional nodes represent speakers’ mental grammar, and clause-level morphosyntactic constructions function as cognitive mechanisms for reflecting reality. The dissertation develops new theoretical and methodological principles of *Cognitive-Quantitative Construction Grammar* and establishes an innovative research approach of *cognitive-quantitative profiling* based on a computerized procedure of *linguoquantitative corpus parameterization of a constructional profile*.

The *cognitive-quantitative profiling* of *absolute constructions* in present-day English involves the *linguoquantitative corpus parameterization* of their expression plane (morphosyntactic, relational, referential, syntactic-functional, positional, and distributional) and content plane (collostructional-collexeme and conceptual-semantic) features, applying specialized quantitative methods in the *R* software environment to the data from the BNC. The statistical verification of the expression plane parameters identifies the factors and factor values that determine the degrees of proximity and linguistic homogeneity within *multiparametric linguistic profiles* of *absolute constructions*, highlighting both inter- and cross-constructional variability. The content plane properties are parameterized through frame-semantic analysis of highly attracted collexemes in the [Pred_{NF}] and [Pred_{NV}] slots. The lexical and grammatical semantics of nonfinite and nonverbal predicates influence the configuration of frame elements, whereas the inventory and content of semantic frames define the constraints that a specific *absolute construction* imposes on the semantics of lexemes that can fill its predicate slot. The increasing productivity and expansion of the expression and content plane features of *absolute constructions* in contemporary English are attributed to the processes of *grammaticalization*, *constructionalization*, and *idiomatization*.

Based on the parameterization data, the research identifies the prototypical linguistic properties of *absolute constructions* and develops the *multiparametric linguoquantitative protomodel* of the frequency-hierarchical format. The taxonomic-conceptual network of *absolute constructions* is constructed, with the nodes of varying schematicity – *macro-*, *meso-*, *micro-*, and *mini-constructions* – arranged hierarchically and interconnected through semantic relations via horizontal and vertical links. To represent essential linguistic properties and constructional constraints of these nodes, the integrated frame-bracket notation system is designed. The study demonstrates the systematic nature of the network of *absolute constructions* as a fragment of the general construction of present-day English.

The obtained scientific data are valid for the analyzed empirical material and open up *prospects* for further research in the field of *Cognitive Quantitative Construction Grammar*. The proposed methodology for multiparametric *cognitive-quantitative profiling* can be

employed to comprehensively examine various types of *constructions* in English and other languages, thereby advancing domestic *construction grammar* studies and *constructicography*, as well as facilitating the development of national constructicography and the establishment of the Ukrainian constructicon.

Keywords: *construction, construct, constructicon, absolute constructions, cognitive-quantitative profiling, multiparametric profile, linguoquantitative corpus parameterization, linguoquantitative protomodel, taxonomic-conceptual network of constructions, frame-bracket notation.*